

ΔΑΦΝΗ

Περιοδική έκδοση, προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε. Έτος 2ο Φύλλο 5ο Δεκέμβρης 2000

Χαρούμενα Χριστούγεννα

Ευτυχισμένος ο
Καινούργιος Χρόνος
2001

ΔΑΦΝΗ

Περιοδική έκδοση, προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε.

*

Ιδιοκτησία:

«Περιοδικό Δάφνη»,
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία.

*

Υπεύθυνος έκδοσης, σύνταξη,
σελιδοποίηση, εκτύπωση και
επικοινωνία,

Βαγγέλης Ρουφάκης
Δαφνώνας, Χίος 82100
Τηλέφωνο: (0271) 78-353
Κινητό: 0945 871187
E-mail: vroufak@otenet.gr

*

Διανέμεται δωρεάν σε Δαφνούσους
και σε φίλους του Δαφνώνα, σ' όλο
τον κόσμο. Τα έξοδα καλύπτονται
από δωρεές και χορηγίες.

*

Εξώφυλλο:

Πρωτοχρονιά 1938. Ο δάσκαλος
Δημ. Μέλης και οι μαθητές με το
καράβι, έτοιμοι για τον Άγιο
Βασίλη στην αυλή του σχολείου.

*

Οπισθόφυλλο:

Ο μύλος του Δαφνώνα.
Φωτογραφία Μαξ Ρεντιάνη.
Ποίημα Δαφνώνας,
Δημήτρη Σταμπόλου.

Διαβάστε ένα βιβλίο!
Όποιο κι αν είναι...

...Κάτι θα μάθετε!
Κάτι θα σας μείνει...

ΕΝΑ ΑΣΤΕΡΙ

Ένα αστέρι λάμπει!
Τα παιδιά το βλέπουν,
όλοι το θαυμάζουν,
με φαχτάρα το κοιτούν!

Ένα αστέρι σβίνει!
Τα παιδιά το χάνουν,
όλοι το γυρεύουν,
μερικοί αγωνιούν!

Ένα αστέρι πέφτει!
Τα παιδιά δακρύνουν,
οι μεγάλοι κλαινε,
μερικοί καρδιοπονούν!

Ένα αστέρι μένει
μέσα στις καρδιές τους
και τους καιει τα στήθια.
Μα αν το χάσουν, θα χαθούν!

Βαγγέλης Ρουφάκης

ΔΑΦΝΗ

Ευχαριστούμε θερμά

Τον κύριο Παντελή Βασιλάκη (Συστήματα Μηχανοργάνωσης Ομήρου 1 Χίος), τους κυρίους Κώστα Καλλιαγκά, Δημήτρη Ντίλη, Χαράλαμπο Μυρόνη από Αμερική και τους Διευθυντές των τραπεζών Εθνικής και Εργασίας που συνέβαλαν με διάφορα ποσά στην ενίσχυση της προσπάθειάς μας. Τις οικογένειες Πέτρου Αζιώτη και Δημητρίου Μουτάφη που πρόσφεραν χρηματικά ποσά στη μνήμη της Ευτυχίας Κ. Ρουφάκη και τους υπεύθυνους στο «Εντυπο Γραφικές Τέχνες» για την πολύτροπη βοήθεια τους. Επίσης όσους συνεργάστηκαν για την γραφή, εκτύπωση και διανομή αυτού του φύλλου. Ευχόμαστε και άλλοι να μιμηθούν το παράδειγμά τους και το περιοδικό μας να συνεχίσει απρόσκοπτα την κυκλοφορία του χωρίς οικονομικά προβλήματα.

Στη μάνα μου

Ζητώ συγνώμη φίλε αναγνώστη μα δε μπορώ. Το οφείλω. Γιατί η μακρόχρονη αρρώστια της κι η συνεχής παραμονή μου στο πλευρό της, ήταν η αφορμή να γεννηθεί αυτό το έντυπο που το πέμπτο του φύλλο κρατάς στα χέρια σου αυτή τη

Ευτυχία Κ. Ρουφάκη

Στο καλό μανούλα μου. Σ' ευχαριστώ για όσα έκανες για μένα. Συγχώρα με για ότι δεν έκανα για σένα.

Μείνε εκεί. Κοντά στον πατέρα... τη Μαρία... το Γιάννη... κι όλους τους άλλους που τόσο αγάπησες και τους φώναζες κάθε στιγμή.

Και περιμένετε... Η ζωή είναι μικρή. Αργά ή γρήγορα όλοι θα είμαστε πάλι μαζί...

***

Η Ευτυχία Κ. Ρουφάκη το γένος παπά Νικολάου Στουπάκη (η Ευτυχία του παπά) γεννήθηκε στο Δαφνώνα στις 10 Μαΐου 1910 όπου και μεγάλωσε.

Τελευταίο παιδί (απ' αυτά που τελικά επέζησαν) πολυμελούς οικογένειας, παντρεύτηκε το 1941 τον Κωστή Π. Ρουφάκη και απέκτησαν δυο αγόρια τον Παντελή και τον Βαγγέλη.

Το 1954 έχασε τον άντρα της μετά από μακρόχρονη αρρώστια και αφιέρωσε τη ζωή της στο μεγαλωμα των δυο παιδιών της (10 και 6 χρόνων αντίστοιχα) μέσα στη φτώχεια και τις κακουχίες της εποχής.

Το 1976 έφυγε στην Αμερική και έζησε εκεί με τα παιδιά της ως τον Μάρτιο του 1995 που ξαναγύρισε στο χωριό με την υγεία της ανεπανόρθωτα κλονισμένη.

Έφυγε από κοντά μας ξημέρωμα της 24ης Ιουλίου...

Τα παιδιά της Παντελής και Βαγγέλης αναλάβαμε τα έξοδα για την έκδοση αυτού του φύλλου και το αφιερώνουμε στη μνήμη της.

Βαγγέλης Ρουφάκης

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Του Αρχιμανδρίτη. Δαμασκηνού Γκανά
Ιερατικού Προϊσταμένου Κοιμήσεως
Θεοτόκου Μπρούκλιν Νέας Υόρκης.
(Περιοδικό Κοίμησις Θεοτόκου, φύλλο
56)

Η γιορτή των Χριστουγέννων, η μεγάλη αυτή ημέρα της χριστιανοσύνης, είναι ημέρα γαλήνης και χαράς για το λαό μας, για όλο το χριστιανικό κόσμο. Για να νιώσουμε βαθύτερα την αξία της, για να τη χαρούμε αισθαντικά, είναι ανάγκη να γυρίσουμε, να μεταφερθούμε στα παιδικά μας χρόνια, στα χρόνια των μανάδων μας και των παππούδων μας, όπου οι άνθρωποι εκείνοι, ήταν οι κυρίαρχες μορφές μέσα στο σπίτι.

Τότε που παιδιά εμείς τραγουδούσαμε αμέριμνα και αθώα τα τραγούδια τα Χριστουγεννιάτικα και πρωτοχρονιάτικα, ψέλναμε τα εκκλησιαστικά τροπάρια και κοιτάζαμε τον ουρανό για να ανακαλύψουμε το αστέρι των μάγων. Θυμούμαι τα χρόνια εκείνα οι μητέρες μας που σαν ιέρειες διακονούσαν και ετοιμάζαν το σπίτι για τη μεγάλη της χριστιανοσύνης γιορτή.

Τις έβλεπα ακούραστες όλη την ημέρα, καθάριζαν το σπίτι, έστρωναν τις κάμαρες, ζύμωναν ψωμιά και ετοιμάζαν τα ρούχα των παιδιών. Τριγύρω στο τζάκι ακούγαμε τις απλές ιστορίες τους και τα παραμύθια, όπου με μεγάλη προσοχή και αφοσίωση παρακολουθούσαμε. Πόση χαρά αισθάνομαι τώρα, που αναπολώ τις ημέρες εκείνες και επανέρχονται στη μνήμη μου η μελωδία των ύμνων με τους μάγους και τους αστέρες, τους ποιμένες και τους αγγέλους!

«Δεύτε ιδώμεν πιστοί που εγεννήθη ο Χριστός, ακολουθήσωμεν, λοιπόν, ένθα οδεύει ο αστήρ μετά των μάγων Ανατολής των Βασιλέων. Αγγελοι υμνούσιν ακαταπαύστως εκεί. Ποιμένες αγραυλούσιν ωδήν επάξιον. Δόξα εν υψίστοις λέγοντες, τω σήμερον εν σπηλαίω τεχθέντι εκ της Παρθένου και Θεοτόκου εν Βηθλεέμ της Ιουδαίας». Θυμούμαι που μας ξυπνούσαν την άγια εκείνη νύχτα των Χριστουγέννων (3η πρωινή), που μας έντυναν τα καλά ρούχα και μας πήγαιναν στην εκκλησιά.

Ήταν εκεί οι χωριανοί όλοι καθώς και οι Ποιμένες του χωριού περήφανοι γιατί πρώτοι ανάγγειλαν στον κόσμο τη γέννηση του Χριστού. Ήταν ακόμα και οι ξενητεμένοι του χωριού που έρχονταν πίσω, που νοσταλγούσαν το χωριό, και στην δική τους εκκλησιά να βρεθούν και να φάγουν στο χριστουγεννιάτικο τραπέζι μαζί με τους δικούς τους.

ΜΗΝΥΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Μέσα σε ατμόσφαιρα χαράς και αγαλλιάσεως πανηγυρίζει η Εκκλησία μας κάθε χρόνο την γέννηση του Χριστού. Τι και αν πέρασαν τόσοι αιώνες από το θαύμα της ενανθρωπήσεως;

Για μας που ζούμε σήμερα, έχει την ίδια σημασία και φέρνει την ίδια χαρά το θείο μήνυμα του Αγγέλου στους βοσκούς της Βηθλεέμ. «Ιδού ευαγγελίζομαι υμίν χαράν μεγάλην, ήτις έσται παντί τω λαώ ότι ετέχθη υμίν σήμερον Σωτήρ». Τότε το άκουσαν οι ευλογημένοι βοσκοί της Βηθλεέμ. Σήμερα το ακούμε εμείς. Ύστερα από χρόνια θα το ακούσουν άλλοι.

Ευτυχισμένοι θα είναι αυτοί που θα νιώσουν το πνευματικό νόημα του Αγγελικού μηνύματος και θα στολίσουν την ψυχή τους με την γιορτινή χαρά της λυτρώσεώς μας.

Αν και έχουν περάσει 20 αιώνες που εγεννήθηκε ο Σωτήρ, εν τούτοις ισχύει πάντοτε τούτο το «σήμερον». Η Γέννηση του Κυρίου αφορά και εμάς σήμερα. Δεν πρόκειται για απλή ιστορική επέτειο, αλλά για συνέχιση των γεγονότων της θείας οικονομίας μέσα στην Εκκλησία, των όσα δηλαδή έκανε ο Θεός και κάνει για την σωτηρία μας.

Ένας είναι ο τρόπος για να εορτάσουμε σαν αληθινοί Χριστιανοί. Να υποδεχθούμε μέσα μας τον Σωτήρα Χριστό.

Η απόφαση να μετανοήσουμε να εξομολογηθούμε και να κοινωνήσουμε το σώμα και το αίμα του Κυρίου.

Αυτή είναι η πραγματική υποδοχή του ενανθρωπήσαντος Χριστού. Σταθμός σωτηρίας μας ας γίνουν τα Χριστούγεννα, για να γνωρίσει ο καθένας μας «ότι ετέχθη ημίν σήμερον Σωτήρ».

+ Οικονόμος Παντελεήμων Καλεώδης
εφημέριος Ι. Ναού Αγίου Παντελεήμωνος Δαφνώνος

Έβλεπα στην εκκλησιά του χωριού μου τους ανθρώπους εκείνους καθώς άναβαν τις λαμπάδες τους, καθώς ασπαζόταν τις εικόνες, να ακτινοβολούν από πίστη και ανθρωπιά. Και καθώς έλαμπε η εκκλησιά και φωτιζόταν οι εικόνες από το πλήθος των κεριών, των κανδηλιών, των πολυελαίων, καθώς μοσχομύριζε ο χώρος της από το άρωμα του λιβανιού, όλα γινόταν ελπίδα, χαρά και δύναμη. Η πίστη τους έφερνε σε μυστική επαφή με το θεό, τους ενδυνάμωνε, ώστε να αντέχουν σε όλες τις περιπέτειες και δοκιμασίες της ζωής τους. Σε αυτή την πίστη ζητούμε και εμείς τώρα τη λύτρωση μας από την κακία, το μίσος και τα πάθη των ανθρώπων που μας περιβάλλουν. Άλλο δε γίνεται αν δεν ακουμπήσουμε στο θεό. Ετσι ενώπιον ενώπιω, την άγια ημέρα των Χριστουγέννων θα κραταιώσουμε την πίστη μας, θα χαρούμε και πάλι τους ήχους των σήμαντρων, τις δοξολογίες των Αγγέλων, θα σκιρτήσει η ψυχή μας από τη μελωδία των Χριστουγεννιάτικων ύμνων. Και σεμνοί και ταπεινοί θα γυρίσουμε στα σπίτια μας ξαλαφρωμένοι από τις σωματικές και τις ψυχικές φροντίδες, αποτοξινωμένοι από τα πάθη και τις αθλιότητες της ζωής. Ο Χριστός θα ξαναγεννηθεί και πάλι εφέτος για μας, σαν εμάς για να παραμείνει για πάντα στις καρδιές μας.

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Πρώτος ο Δαφνώνας το 2000

Όλοι μιλούν με θαυμασμό για τις επιτυχίες μας

Χρόνος προόδου, δημιουργίας και προσφοράς στον τόπο μας, ήταν κατά κοινή ομολογία το 2000 για το χωριό μας. Οι Δαφνούσοι στο ξημέρωμα της νέας χιλιετίας, απέδειξαν ακόμα μια φορά, πως με συνεργασία, ομόνοια και σκληρή δουλειά, η επιτυχία είναι δεδομένη.

Τις πρώτες χαρές στο χρόνο που μας αφήνει, πήραμε όταν η ποδοσφαιρική μας ομάδα ΔΑΦΝΗ αφού κατέκτησε το τοπικό πρωτάθλημα και το κύπελλο, ανέβηκε άξια στην τέταρτη Εθνική κατηγορία, εκπροσωπώντας έτσι το Χιώτικο ποδόσφαιρο έξω από τα όρια του νησιού μας.

Ακολούθησε το Περιοδικό «Δάφνη» που μετά από μια πετυχημένη πορεία τον πρώτο χρόνο της κυκλοφορίας του, συμμετείχε ενεργά στην Ομηρική Ακαδημία που εδώ και τέσσερα χρόνια λειτουργεί στο νησί μας. Εκτός από την γενναία χορηγία που σε συνεργασία με Δαφνούσους επιχειρηματίες εξασφαλίσαμε για την ενίσχυσή της, σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο του χωριού μας (πλήρωσε τα μισά έξοδα) παραθέσαμε δείπνο την Κυριακή 16 Ιουλίου, στο ξενοδοχείο «Χανδρή».

Με τη Δρ Μαρία-Ελευθερία Γιατράκου, στην προσφώνηση των καλεσμένων στο ξενοδοχείο Χανδρή

Εκατό και πλέον διαπρεπείς Έλληνες και Φιλέλληνες Διδάκτορες Πανεπιστημίων και Φοιτητές από 17 χώρες του κόσμου και τριάντα περίπου Χιώτες Επίσημοι, εκπρόσωποι Πολιτιστικών Σωματίων και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, μας τίμησαν και μας δόθηκε η ευκαιρία όχι μόνο να γνωριστούμε, μα να αποκτήσουμε μια καλή σχέση που με αρκετούς τείνει να αναπτυχθεί σε φιλία.

Οι φιλοξενούμενοί μας φεύγοντας πήραν μαζί τους εκτός από ένα τυπικό δωράκι (ούζο Στουπάκη, γλυκό μαστίχα Σαραντή προσφορά των ομωνύμων εταιριών, Χιώτικες μαστίχες σε κουφέτα και συσκευασία προσφορά του Super Market Key Food), από ένα

Περιοδικό «Δάφνη» που μόλις είχε κυκλοφορήσει κι ένα αντίτυπο του ιστορικού άρθρου «Δαφνώνας», από το πρώτο φύλλο του περιοδικού μας. Έτσι τ' όνομα και η συνοπτική ιστορία του χωριού μας, ταξίδεψαν σε 17 χώρες του κόσμου.

Ένα από τα 4 τιμητικά διπλώματα της Ομηρικής Ακαδημίας που ήλθαν στο χωριό μας

Μια εβδομάδα μετά, την Κυριακή 23 Ιουλίου ήλθε η ανταμοιβή. Στο Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Χίου, έκλεινε η Ομηρική Ακαδημία τις εργασίες της, με την απονομή των διπλωμάτων στους φοιτητές και των τιμητικών διπλωμάτων και μεταλλίων στους φίλους και χορηγούς της. Δόθηκαν μερικά τιμητικά διπλώματα και γύρω στα δέκα μετάλλια.

Τέσσερα διπλώματα και άλλα τόσα μετάλλια, απονεμήθηκαν στον Δαφνώνα. Από ένα στον Πολιτιστικό μας Σύλλογο, το Περιοδικό «Δάφνη» και τον εκδότη του, τον Παντελή Λαμπρινούδη και τον Νίκο Χαβιάρα για την χορηγία και εν γένει την στήριξη που παρείχαν. Την ίδια μέρα μας παρεδόθη και άλλο τιμητικό δίπλωμα που πριν λίγες μέρες μας είχε απονεμίσει ο Δήμος Οινουσσών και λόγω απουσίας μας, το απέστειλαν. Το δίπλωμα αυτό απενεμήθη στον Πολιτιστικό Σύλλογο Δαφνώνα και στο Περιοδικό «Δάφνη». Ευχαριστούμε για όλα.

Ένα από τα τέσσερα μετάλλια της Ομηρικής Ακαδημίας που πήρε ο Δαφνώνας

Το τιμητικό δίπλωμα του Δήμου Οινουσσών

Το επόμενο βήμα προς την επιτυχία έγινε με τις εκδηλώσεις «Δαφνώνας 2000» Από τις 24 Ιουλίου και μέχρι τις 6 Αυγούστου ο Δαφνώνας έζησε σε έναν άλλο ρυθμό. Από ένα χρόνο και περισσότερο η δωδεκαμελής Οργανωτική Επιτροπή που είχε οριστεί από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Δαφνώνα, Αδελφότητα Δαφνουσίων Αττικής και Σύλλογο Δαφνουσίων Αμερικής, σε συνεργασία με όλους τους χωριανούς ιδιαίτερα τους νέους, δουλέψαμε σκληρά αλλά το αποτέλεσμα μας δικαιώσε.

Την πρώτη μέρα η έναρξη, οι ομιλίες, οι χαιρετισμοί και στη συνέχεια συναυλία, από την ορχήστρα του Δήμου Χίου με διεύθυνση Στέργιου Νεαμονιτάκη. Η συναυλία κατέληξε σε χορό μέχρι τις πρωινές ώρες. Ακολούθησαν οι κατασκευαστικές ακολουθίες (εσπερινός και θεία λειτουργία) του Αγίου Παντελεήμονα 26 και 27 Ιουλίου αντίστοιχα και τα βράδια στις 27 και 28 το διήμερο πανηγύρι του χωριού που κάθε χρόνο συγκεντρώνει πάνω από χίλια άτομα. Στη συνέχεια εκδρομή (30 του μήνα) σε Χιώτικες παραλίες και στις 31 παιδική βραδιά με αθλοπαιδιές, παιδικό θέατρο «Ειρήνη» του Αριστοφάνη, παιδικό σκετς και κατόπιν τα χορευτικά των Συλλόγων μας χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς που εντυπωσίασαν. Την Τετάρτη 2 Αυγούστου θέατρο με ερασιτέχνες Δαφνούσους ηθοποιούς στο έργο του Δημήτρη Ψαθά «Φωνάζει ο κλέφτης», που άφησε στους παρευρισκομένους τις καλύτερες εντυπώσεις.

Από την απονομή των διπλωμάτων και μεταλλίων στο Ομήρειο

Το αποκορύφωμα των εκδηλώσεων την Παρασκευή 4 Αυγούστου. Από νωρίς, στο υπόγειο του σχολείου λειτουργούσε έκθεση παλαιών αντικειμένων του χωριού, ειδών λαϊκής τέχνης και παραδοσιακής φωτογραφίας που εντυπωσίαζε κάθε επισκέπτη.

Στις 8:30 μ. μ. η Δρ Φιλολογίας Μαρία-Ελευθερία Γιατράκου μίλησε σε ένα ακροατήριο 750 και πλέον ατόμων, με θέμα, «Ο Αρμονικός Άνθρωπος» και ενθουσίασε τους πάντες. Το περιοδικό μας δημοσίευσε την ομιλία σε οκτασέλιδο φυλλάδιο και το μοίρασε σε 400 περίπου αντίτυπα. Εκτός από τα ευνοϊκά σχόλια, ο ακαδημαϊκός, ζωγράφος διεθνούς ακτινοβολίας κύριος Πέτρος Πικάνης, ιδιοκτήτης του ηλεκτρονικού περιοδικού «Exparter.gr» φιλοξενεί την ομιλία (και όχι μόνο) στην παραπάνω διεύθυνση, στον Δήμο Καμποχώρων.

Το φυλλάδιο της ομιλίας

Μετά την ομιλία, προσφέρθηκαν σ' όλους τους παρευρισκομένους μεζεδάκια και ποτά.

Οι εκδηλώσεις έκλεισαν στην εκκλησία του Σωτήρα, ψηλά στο βουνό πάνω απ' το χωριό μας. Στις 5 Αυγούστου μετά τον μεγάλο εσπερινό, οι φωτοβολίδες που για πολλή ώρα έσκιζαν τον Αυγουστιάτικο ουρανό, εντυπωσίασαν όχι μόνο τους παρευρισκομένους μα και τους κατοίκους των γύρω χωριών που παρακολούθουσαν από μακριά.

Την επομένη μετά την θεία λειτουργία, στήθηκε «γλέντι τρικούβερτο», όπως λέμε στο χωριό και όλοι οι Δαφνούσοι και οι φίλοι του Δαφνώνα (μεταξύ των οποίων και πολλοί επίσημοι), χάρηκαν την τελευταία εκδήλωση του «Δαφνώνα 2000», μέχρι αργά.

Σ' όλη την διάρκεια των εκδηλώσεων, πουλήθηκαν διάφορα αναμνηστικά, με το σήμα «Δαφνώνας 2000». Από τα κέρδη τους, τα κέρδη από το λαχείο, από την πώληση φαγητών και ποτών, πολύ περισσότερο από τα πανηγύρια, καθώς και από την οικονομική βοήθεια του Δήμου Καμποχώρων, των τριών Συλλόγων και δωρεών, συγκεντρώθηκε ένα μεγάλο χρηματικό ποσό. Οι Γενικές Συνελεύσεις των τριών Συλλόγων που συνεργάστηκαν στις εκδηλώσεις, θα κάνουν εισηγήσεις και αργότερα θα ψηφίσουν πού να διατεθούν τα χρήματα αυτά. Μια ιδέα που σιγοψιθυρίζεται στο χωριό, είναι η αγορά κτηρίου ή οικοπέδου για την ίδρυση Πνευματικού Κέντρου Δαφνώνα. Το ευχόμαστε ολόψυχα.

Από την έναρξη των εκδηλώσεων «Δαφνώνας 2000»

Το περιοδικό μας την περίοδο αυτή, περνούσε από επιτυχία σε επιτυχία. Χίλια περίπου αντίτυπα του καλοκαιρινού φύλλου μοιράστηκαν στους αναγνώστες μας και σ' όσους παρακολούθησαν τις εκδηλώσεις «Δαφνώνας 2000». Λίγο πριν (όπως γράψαμε και πιο πάνω) η συμμετοχή μας στην Ομηρική Ακαδημία, μας βοήθησε πολύ, αλλά δημιούργησε και μεγάλες υποχρεώσεις. Εμείς έχουμε δεσμευθεί να συνεχίσουμε και τον επόμενο χρόνο την συμμετοχή μας στην Ομηρική Ακαδημία και όχι μόνο. Ο Πολιτιστικός μας Σύλλογος αδυνατούσε να παρακολουθήσει το πρόγραμμα και τα έξοδα του περιοδικού μας.

Μετά λοιπόν από συνεννόηση, προχωρήσαμε στην ίδρυση νέου, ανεξάρτητου μη κερδοσκοπικού φορέα, με την επωνυμία «Πολιτιστικός Επιμορφωτικός Εκδοτικός Οργανισμός Δαφνώνα Χίου» με τον διακριτικό τίτλο «Περιοδικό Δάφνη».

Ένα από τα χορευτικά μας

Το κέντημα στην έκθεση είχε τη δική του γωνιά

Μόλις τακτοποιήσαμε τα νομικά, αρχίσαμε την οργάνωση της πρώτης μας εκδήλωσης στην πόλη της Χίου, στις 27 Οκτωβρίου. Αφού συμφωνήσαμε με την Δρ Μαρία-Ελευθερία Γιατράκου για την ημέρα και το θέμα της ομιλίας (Ανταύγειες από την 28η Οκτωβρίου 1940), «κλείσαμε» την αίθουσα παραστάσεων του Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Χίου και αρχίσαμε δουλειά. Ζητήσαμε την συνεργασία και συμπαράσταση του Δήμου Καμποχώρων την οποία εξασφαλίσαμε και μαζί, είχαμε μια ακόμα επιτυχία. Χαλάλι οι κόποι μας. Πληρωθήκαμε με το παραπάνω. Η ομιλήτρια με τον δικό της μοναδικό τρόπο κατάφερε να συγκινήσει το ακροατήριο, αφού κι εκείνη πρώτη έτρεμε από συγκίνηση. «...Τώρα, χτυπάει πιο γρήγορα το όνειρο μες το αίμα. Του κόσμου η πιο σωστή στιγμή σημαίνει. Ελευθερία...»

Παλιά αντικείμενα και φωτογραφίες

Επίσης η αναφορά στους πέντε Δαφνούσους Ήρωες του '40 που έδωσαν τη ζωή τους για την Πατρίδα και η προβολή τους σε διαφάνειες, εκτός του ότι συγκίνησαν, έκαναν γνωστά τα παλικαριά μας, τους Ήρωές μας και έξω από τα όρια του χωριού.

Πολλοί επίσημοι μας τίμησαν με την παρουσία τους και τους ευχαριστούμε, καθώς ευχαριστούμε κάθε έναν και κάθε μία που ήταν εκεί. Πιστεύουμε πως δεν μετάνιωσαν που εκείνο το βράδυ βρέθηκαν κοντά μας. Αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω επίσης τον πρόεδρο και κάθε εργαζόμενο του Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Χίου και τους συνεργάτες μας στον Δήμο Καμποχώρων, ιδιαίτερα την κυρία Αγγελική Συράκη για την καθοριστική της συμβολή στην επιτυχία.

Μετά από την κυκλοφορία του φύλλου που κρατάτε στα χέρια σας (Δεκέμβριο 2000) και την επιστροφή από την Αθήνα όπου θα συνεργαστούμε με πρόσωπα και φορείς, θα προχωρήσουμε στην έκδοση βιβλίων γνωστών ποιητών και συγγραφέων της Χίου.

Επίσημοι και απλοί πολίτες γέμισαν το Ομηρείο

Την ίδια περίοδο σε συνεργασία με το ηλεκτρονικό περιοδικό «Exparter.gr» θα προχωρήσουμε στην προβολή του νησιού μας και του πολιτισμού του. Θα συνεργαστούμε και τον καινούργιο χρόνο με την Ομηρική Ακαδημία, ενώ παράλληλα θα οργανώσουμε ομιλίες και άλλες εκδηλώσεις μόνοι μας ή σε συνεργασία με άλλους φορείς, με μοναδικό σκοπό να ωφελήσουμε τον τόπο.

Η Δρ Γιατράκου στο βήμα

Η προσπάθειά μας είναι ανιδιοτελής, αλλά ο προϋπολογισμός μας μεγάλος που είναι αδύνατο να καλυφθεί από ίδια έξοδα. Χρειαζόμαστε βοήθεια από κάθε ιδιώτη ή φορέα που έχει τα ίδια ενδιαφέροντα

Ο κόσμος φεύγει ευχαριστημένος

και τους ίδιους με εμάς στόχους και σκοπούς.

Υπάρχει λογαριασμός στην Τράπεζα Εργασίας με αριθμό: 112/92020-00010/29 όπου καθένας μπορεί να καταθέσει την προσφορά του. Μπορείτε να μας τηλεφωνήσετε στα τηλέφωνα (0271) 78353 και 0945871187 ή να γράψετε στο: Περιοδικό «Δάφνη» Δαφνώνας Χίος 82100. Επίσης μπορείτε να επικοινωνήσετε μέσω e-mail στο: vroufak@otenet.gr Εκ των προτέρων σας ευχαριστούμε. Επίσης περιμένουμε να μας στείλετε παλιές φωτογραφίες, παλιά κείμενα, έγγραφα, ή ότι άλλο μπορεί να βοηθήσει το περιοδικό μας να γίνει καλύτερο και τη γενικότερη προσπάθεια μας να γίνει πιο επωφελής.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Χιλιετία

Χρυσοφτέρουγη η σαίτα της ελπίδας
τη ζηλευτή θεά της τρίτης χιλιετίας καλοσωρίζει.
Πλούσια τα όνειρα, οι προσδοκίες και τα οράματα.
Την κλεψύδρα των στιγμών στα χέρια της κρατά
και τη θύρα του ασύνορου χρόνου ξεμανταλώνει.
Παγκόσμια θύελλα εκκρηκτικής υποδοχής
το γλυκοχάραμμά της

Περίσσια στο κάνιστρο συγκομιδή κομίζει.
Επιτεύξεις, θαύματα, μα και τεχνολογία
τη ζωή καλύτερη αγωνίζεται να κάνει.
Πίσω της ορυμαγδός και θύματα, καταστροφές
πολέμου.
Κάλπικοι οι αστέρες τ' ουρανού.
Φανατισμένοι οι λαοί και μισαλλόδοξοι
με ρατσισμό κι εκδίκηση γαλούχησαν τον κόσμο.
Οι καπνισμένοι ορίζοντες θαμπώνουν τη θωριά της,
Αλλόφρονες αιμοστάζουν οι θνητοί.

Στο αγνάντεμά της γαλανός ακουμπά ο ουρανός.
Συμπαντικό γιορτάσι εστήθη.
Με φωτοβολίδες χαράς υφαίνουνε την ποθητή γαλήνη
και τη σποραδική ελπίδα της
σε μαγεμένους αργαλειούς και μ' άκρατες σπονδές
το ιερό κατάρτι της ζωής στοχαστικά γητεύουν.
Αλαλαγμοί, ιαχές, λαμπιόνια και γιρλάντες,
μηνύματα συμφιλίωσης των λαών όλης της γης
αέρινα η μουσική παιανίζει συνύπαρξη ειρηνική
μακρυνά από έκταση, χρώμα και δύναμη.

Όρκους, μανιφέστα και υπογραφές
στο χρυσό βιβλίο της Ειρήνης ευλαβικά αποθέτουν,
χωρίς συρράξεις, πολέμους κι εχθροπραξίες πια
ενωμένοι όλοι οι λαοί μαζί με σεβασμό κι αγάπη.
«Άμες δε γ' εσόμεθα πολλώ κάρονες».

Πόπη Χαλκιά-Στεφάνου

ΜΠΟΥΡΛΗΣ - ΤΖΑΝΗΣ

Του Πέτρου Μαρτάκη

Από την έκδοση του Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Χίου
«Χιώτικα ευθυμογραφήματα Μπουρλής-Τζανής»

Εκείνες οι βραδιές

Βράδυ του Γενάρη. Κρύο. Τα βουνά γεμάτα χιόνια. Βράζει ο τραχανάς στο μεγάλο γλάστρινο τσουκάλι, στο ψηλό τζάκι. Το μαγκάλι στην κουζίνα, που χώνεται μέσα στους βράχους της πλαγιάς, όπου χτίστηκε το χωριό*, τα παλιά εκείνα χρόνια απ' ευτούς που δουλεύανε τα χωράφια της Νηάς Μονής. Απέ την κουζίνα βγαίνεις στη μεγάλη σάλα-κάμερα κι απ' εκεί στο ανοιχτό, σκεπαστό τσαρδάκι με κάμερες απ' εδώ κι απ' εκεί, που κάτω του, στην κρεβατίνα της, είναι η κληματαριά και πιο κάτω τέσσερα πέντε μέτρα, το καρδερίμι κι οι πλάκες του στεναδιού π' ανηβαίνει απ' τον ποταμό κι ύστερις ο άγιος Παντελέμονας με το καμπαναριό και κάτω μακρυνά τα νοτινά, δυτικά καμπόχωρα, ο Κάμπος, ο Άγιος Μηνάς, ο Μεγαλιμνιώνας και στα βάθη αγνά η θάλασσα που τη νύχτα τη σημαδεύουν τα φώσια των παποριών που πάνε νοτιά, βοριά.

Στην κόρδα των κεραμιδιών του τσαρδακιού, άδεια και κρύα η φωλιά των χελιδονιών. Εεδώ στο σιριανιτζίκικο τσαρδάκι ο Μπουρλής κι ο Τζανής, ετρατέρονταν τον καβέ τοξ, πρωί πρωί τ' αγίου Παντελέμονα που ερκούντανε για το παναγύρι, πριν πάνε στην εκκλησιά οι αμαρτωλοί.

Ο πάππος άμα εβράδιαζε εήκαμνε απάνω στο σκεπαστό του φούρνου μίαν αθεόρατη μαγκαλιά που τώρα ξεστοκοπά την κουζίνα, που είναι και τραπεζαρία και έχει καναπέ και καρέγες για βεγγέρα. Έλα, πάππου, έλα γιαγιά, ελάστενε μαρμπαδες και θειάδες από τα πάντα πρόχειρα βάθη της θύμησης τ' αγαπημένα. Πάρετενε τις θέσεις σας γύρω γύρω στο μακρύ χαμηλό τραπέζι, να ρουφήσωμενε την τραχανόσουπα, να ζεσταθούν τα κορμιά κι οι ψυχές μας. Ελάστενε. Έλα, γιαγιά με τα κόκκινα μαγουλάκια, τα γαλανά, ζεστά, γελαστά ματάκια και τ' άγια χεράκια: έλα!

-Ε, που να μην είσαι διαβόντρου γιε! Πού την επής, πάλι, βρε την παντόφλα μου;

-Είντα σου φταιω γω, καλέ γιαγιά, να τα βάζεις μαζί μου, λε ο εγγονός που της την είχαν τραβηγμένη κάτω από το τραπέζι και την εκουβάλησενε με τρόπο στα σκαλοπάτια του κελλαριού στην άκρια της κουζίνας. Είντα σου φταίω αν εγέρασες και δε θυμάσαι; Να τηνε! Εκείνά την εξέχασες. Πα να σου τηνε φέρω, μα άλλη βολά να προσέχεις. Ευτήν την κουβέντα εν ήπρεπενε να την πεις για μένα. Εν ήπρεπενε.

-Καλά, συγγνώμη.

-Άντε εις υγείαν. Πιήτεν το ποτί σας και καλό ξημέρωμα, λε ο πάππος. Και ρουφήσετενε τον τραχανά.

-Να. Ήβαλά σας μέσα και τυρί με κύταλα του ψωμιού

κι εβράσανε μαζί να συνειπιαστήτενε, λε η γιαγιά.

- Σήμερις εμαργώσαμενε απάνω στο χτίριο, λε ο Δημήτρης που εδούλευγενε χτίστης κοντά στο μάστορη τον πάππου, τον κύρην του.

-Ήμπα κι ήθελες να σου παίρναμενε μαζί και το μαγκάλι αύριο;

-Ναι, κοροϊδευγέ με τώρα που εν ήφρα κι εγώ στην Αμερική σαν και τους άλλους γιούδες σου! Ηπέταξές μου και το σφυρί να με σκοτώσεις που σου φάνηκε πως εν ήβαλα γαρμπόζικα μίαν πέτρα στο γιοφύρι του Βερβεράτου. Να, ο αμερικάνος ο Αλέκος μας απ' εδώ, και τον ήδειξενε που κάνταν κ' ευτός στο τραπέζι, ήρτενε να κάτσει ένα χρόνο να σιριανίξει και να παντρευτεί και ύστερα να ξαναπά στο Τσάρλιροη να κάμνει τούρτες και τώρα είναι όλο καδένες χρυσές στο γελέκι του και όλο νο, νο και γιές, γιές, ενώ εγώ ήμεινα στο ναι, ναι και στο μπα, μπα (το ζόρισενε προς το αστείο για να ξαναβρεί το γέλιο της η γιαγιά που το μουτράκι της εσκοτεινίασενε απ' την τρομάρα μη μπαλά κι αρκεψουν τα λόγια).

-Σήκω βρε Αλέκο να παλέψωμενε σαν που κάμναμενε μικροί στου Φράγκου.

-Πιασ' τη μύτη του. Πιασ' τη μύτη του εφονάζανε όλοι οι μικροί μαζί, που κάμνανε γούστο.

-Όχι εν του την πιάνω γιατί είναι χοντρός απ' τα πολλά γλυκά που τρω στο ζαχαροπλαστείο του στην Αμερική και α σκάσει.

Και κάκα κου, πια, τα γέλια, ώπου να περάσει η ώρα και να πάνε να κουκουλωθούνε όλοι κάτω από τα χοντρά, καλοκαπλαντισμένα παπλώματα, να τρυπτούρίζουνε μέχρι να ζεσταθούνε κι ύστερις να σκέβγουνταινε και να ονειρεύουνταινε, ασφαλισμένοι απ' τα στοιχειά του αέρα του παγωμένου και του χιονιού, ό,τι ήθελενε ο καθενείς ίσιαμε να τους πάρει ο ύπνος και να μείνει μοναχή της ξύπνια η νύχτα, για να βλογά το χαριτωμένο χωριό που ησύχαζενε ανάμεσα στις μέρες του, τις δύσκολες.

Ένας απ' τη Χίος

* Ο συγγραφέας αναφέρεται στο χωριό της μητέρας του τον Δαφνόνα.

ΜΙΑ ΣΤΙΓΜΗ

Ειν' η ζωή μια στιγμή μόνο, σαν το θάνατο.

Ανοίγεις τα μάτια και πριν νοιώσεις την εικόνα τα ξανακλείνεις.

«Σύννεφα κι άνεμοι»

Δημ. Σταμπόλου

ΜΝΗΜΕΣ ΑΠ' ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Του Ευαγγέλου Ζύμαρη συνταξιούχου Δασκάλου

Παραμονές Χριστουγέννων. Ήμουν τότε οκτώμισι χρόνων. Πήγαινα τρίτη δημοτικού, στο τρίτο δημοτικό σχολείο Βουνακιού. Οι μικρομπακάληδες του Φραγκομαχαλά είχαν παραλάβει να μοιράσουν δωρεάν με κουπόνια απορίας, σκουπόσπορο για να κάνουν οι ταλαίπωροι σκλάβοι καμιά μαύρη τηγανίτα, όσοι είχαν λάδι. Δεν θυμούμαι από ποιόν οργανισμό είχε δοθεί. Κατ' άτομο έδιναν εκατό δράμια (σημερινά 320 γραμμάρια) αλεύρι κόκκινο, γιατί το σιτάρι και το κριθάρι ήταν δυσεύρετα. Τα είχαν κατάσχει οι Γερμανοί ή τα κατείχαν μερικοί πλούσιοι μαυραγορίτες.

Θυμούμαι και το γράφω για πρώτη φορά, τον πατέρα μου τον συχωρεμένο που μου είπε: Δες να το λες και να το διηγείσαι. Αντί να δώσουν στους ανθρώπους λίγο τυρί ή κρέας μέρες που είναι δίνουν σκουπόσπορο που έτρωγαν τα ζώα...

Κάποια άλλα Χριστούγεννα της κατοχής πριν τις διακοπές (δεν θυμάμαι αν ήταν του 41 ή του 43) το συσσίτιο του σχολείου ήταν πιο πλούσιο. Μας έδωσαν ένα σικλάκι φασολάδα στον κάθε μαθητή (δυο μερίδες) και το σπουδαιότερο, περίπου μισή οκά (640 γραμμάρια) σύκα ζαχαρένια σαν αυτά που πουλούν τα καταστήματα ξηρών καρπών.

Όμως, στη διαδρομή μου για το σπίτι μέσω της οδού Αγίων Αποστόλων λίγα μέτρα πριν την σημερινή κλιτική του Αυγουστή, ένας εικοσάχρονος νέος πεινασμένος, μου τ' άρπαξε και εξαφανίστηκε στο στενό. Δεν θα ξεχάσω την πίκρα και τα κλάματά μου. Γιατί εκτός από μένα περίμεναν κι άλλοι τρεις στο σπίτι (γονείς και μικρή αδελφή), ν' απολαύσουν αυτό το ωραίο γλύκισμα...

Εκείνες τις μέρες ευτυχώς, είχαμε πουλήσει κάποια καλή κουβέρτα για δυο οκάδες κουκιά. Δεν φαντάζεσθε τι συμβούλια επί συμβουλίων έγιναν για το πως να τα απολαύσουμε. Ένα μέλος της οικογένειας έλεγε να τα βράζουμε λίγα-λίγα για να περάσουμε μια εβδομάδα τρώγοντας όποτε πεινούμε ένα πιάτο με πολύ ζουμί. Άλλο, να τα φαμε μονομερίς τα μισά τα Χριστούγεννα και τα μισά το Πάσχα. Γιατί ποιος ξέρει αν ξαναβρίσκαμε άλλο τέτοιο κελεπούρι. Τελικά επικράτησε η δεύτερη γνώμη και κάναμε Χριστούγεννα και Πάσχα με κουκιά και μπόλικο λάδι.

Διότι κάναμε το παν να μη στερηθούμε το ευλογημένο λαδάκι. Χωρίς αυτό, (όσοι το στερήθηκαν) πρηζόταν και πέθαιναν με αργό θάνατο. Ενώ έχοντας το λαδάκι με χόρτα ακόμα και με τσουκνίδες ξεγελούσαμε την πείνα μας.

Ήρθαν τα Χριστούγεννα. Με συσκοτισμένα τα σπίτια (βάζοντας στα πορτοπαράθυρα μπλε χαρτί είτε σεντόνια, διαταγή του κατακτητή) περιμέναμε τα λίγα τολμηρά παιδιά, να μας πουν τα κάλαντα. Το φιλοδώρημα που έπαιρναν μ' ευχαρίστηση απ' όσους είχαν, ήταν μια φούχτα τσίκουδα, λίγα κουντουρούδια ή το καλύτερο, λίγα ξερά σύκα.

Που να βρεθούν γλυκά; Από τι αλεύρι; Αφού κι ο καφές που σέρβιραν κάποτε (στους επισκέπτες) ήταν κριθαρίτικος και για ζάχαρη η νοικοκυρά κοπάνιζε χαρούπια και τα ζεματούσε με νερό για να βγάλουν το λίγο μελάκι που είχαν μέσα...

Αυτά τα λίγα περιστατικά, λόγω σεβασμού στο χώρο του εξαίρετου περιοδικού «Δάφνη», επέλεξα απ' τα τόσα παράδοξα που πέρασε η γενιά μας στην κατοχή αυτές τις Άγιες μέρες αλλά και όλη την τετραετία της Γερμανικής σκλαβιάς, για να εκτιμούν οι νεώτεροι και προ πάντων τα παιδιά και τα εγγόνια μας τι παράδεισο αφθονίας έχουμε τώρα και να δοξάζουν το Θείο Βρέφος της Βηθλεέμ και Σωτήρα Χριστό που μας χαρίζει την ελευθερία μας με τα πλούσια αγαθά της.

Να τα απολαμβάνουν με αγάπη και χαρά χωρίς να γκρινιάζουν και να εκτιμούν αυτά που έχουν, ευχόμενοι να μην ξαναέλθουν στο λαό μας αλλά και σε κανένα λαό του κόσμου τέτοιες δυσβάσταχτες εποχές δυστυχίας και στέρησης.

***

Κάλαντα της πείνας

Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά
που μας λειφτήκαν τα ψωμιά.
κι αρχή καλός μας χρόνος
που μας θέρισε ο πόνος.

Κι εκεί που βγήκε το νταρί
που θα πεθάνουνε πολλοί,
μα υπάρχει και σιτάρι
ποιός μπορεί να πα το πάρει;

Που έχει χίλια η οκά
με χίλιες παρακάλιες
και με χίλιες δυο μετάνοιες.

Για ρύζι στα μωρά παιδιά,
σιτάρι αλεσμένο
στον χερόμυλο κομμένο.

Για ρύζι και για ζάχαρη
ειν' το κουντουρουδάκι
και το μαύρο σταφιδάκι

Το κάνουνε νταρόπιττα,
το βάζουν στους ταβάδες
και κερνάνε τις κυράδες.

Τα κάλαντα αυτά τα έγραψαν στον Δαφνόνα,
ίσως και σε άλλα μέρη της Χίου.

ΔΑΦΝΟΥΣΙΚΑ ΔΩΔΕΚΑΜΕΡΑ

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΡΟΥΦΛΗ

Ήτανε Δεκέμβρης, 1958 ή 1959, δεν θυμούμαι. Χειμώνας βαρύς. Ο ποταμός που σήμερα περνά κάτω απ' τον κεντρικό δρόμο του χωριού ήταν ακόμη ξεσκεπάστος κι όταν κυλούσε ήρεμος κάτω απ' τα γραφικά του γεφυράκια χαιρόσουν να τον βλέπεις. Μα 'κείνη τη χρονιά που χαλούσε ο κόσμος απ' τη βροχή κάθε τόσο, ο ποταμός μούγκριζε μέρα νύκτα κατεβάζοντας κλαδιά και βράχους και μερικές φορές στο πιο ρηχό σημείο, ξεχειλούσε.

Καλοκαίρι στην όχθη του ποταμού. Στο βάθος, ένα γεφυράκι.

Άσε πια τα σπίτια μας που τα περισσότερα ήταν βότες (σκουρόχρωμο αργιλόχωμα πάνω σε σανίδια για σκεπή) κι έσταζαν το λιγότερο, αν δεν έτρεχαν τα νερά. Κάποιοι που δεν είχαμε ένα δωμάτιο με κεραμίδια ή με τσιμέντο, το πρωί που σηκωνόμαστε απ' το κρεβάτι είμαστε μούσκεμα.

Και να ζυγώνουν και Χριστούγεννα...

Οι νοικοκυρές είχαν στεναχώρια που δεν έκανε καλό καιρό να καθαρίσουν το σπίτι. Όλα τελευταίες μέρες θά 'μεναν. Οι γεωργοί, ειδικά αυτοί που δεν έβαλαν ακόμα τα κουκιά κι αυτοί όλο στεναχώρια. Κι οι ελιές αμάζευτες. Μα κι εμείς τα παιδιά είχαμε τα δικά μας. Αν έβρεχε την παραμονή των Χριστουγέννων, ή της Πρωτοχρονιάς, πως θα βγαίναμε να πούμε τα κάλαντα και τον Άγιο Βασίλη; Πως θα εξασφαλίζαμε το χαρτζιλίκι μας;

Την άλλη μέρα στο σχολείο είχαμε μάθημα για τους καλικατζάρους. Θυμούμαι την φωτογραφία στο βιβλίο, με ένα σωρό δαιμονικά να προσπαθούν να κόψουν το δέντρο που σήκωνε τη γη.

Επηρεάστηκα τόσο απ' το μάθημα, που φεύγοντας απ' το σχολείο, δεν παρέλειπα να συζητώ για τα μικρά σκανταλιάρικα διαβολάκια που άλλο τίποτα δεν έκαναν για δώδεκα μέρες, πάνω στη γη παρά να πειράζουν τους ανθρώπους.

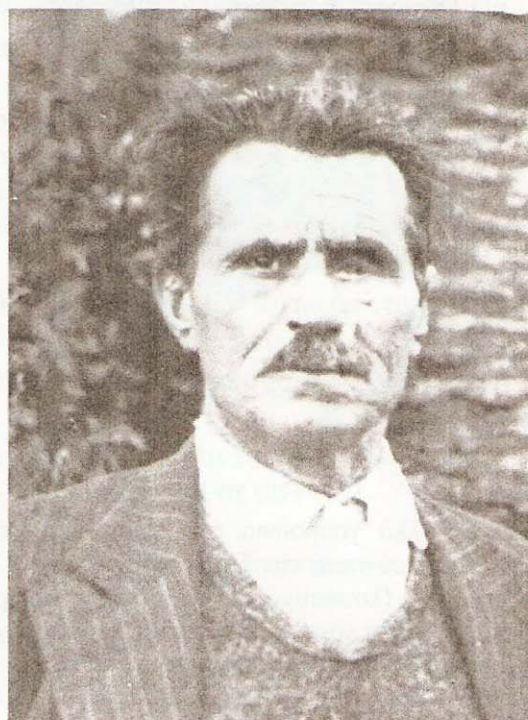
Και με καμάρι νικητή περιέγραφα πώς οι καλικατζάρου έφευγαν άρον-άρον, σαν έβλεπαν τα Φώτα τον παπά Στυλιανό Σιδερίδη (κι εμένα που συνήθως κράταγα το μπρούτζινο κουβαδάκι), να γυρίζει για ν' αγιάσει τα σπίτια του χωριού...

Κι όπως με ύφος ειρωνικό έκλεινα την διήγησή μου, δείχνοντας εμφανώς πως δεν πιστεύω τέτοια παραμύθια, άκουσα πίσω μου αυστηρή τη φωνή του θείου μου, του Αντώνη του παπά, αδελφού της μητέρας μου (έτσι έλεγαν όλα τα παιδιά του παπά Νικόλα Στουπάκη, του παππού μου), να μου λει:

-Βρε, ε ντρέπεσαι να κοροϊδεύεις πράματα που εν τα ξέρεις; Κάτσε να σου πω, να μάθεις.

Και με τράβηξε προς το μαγκάλι στη μέση του παλιού μπακάλικου-καφενέ που τώρα πια χρησίμευε για καθιστικό-τραπεζαρία, μ' έβαλε να κάτσω σ' ένα σκαμνί κι αφού κάθισε δίπλα μου, άρχισε:

-Ήταν ακόμα οι τούρκοι εδώ και τη νύχτα ο κόσμος δεν ηγύριζενε στους δρόμους. Ο μπάμπια-Νικολής όμως που εν ηπρόλαβεν να πάρει νερό όλη μέρα ήβγενε αργά τη νύχτα να πα στη βρύση να γεμίσει μια σίκλα. Μόλις ηγέμισεν κι εγύρισεν να φύει, κάποιος ήκατσενε στη πλάτην του και τον ηρώτησεν: «Στούπος για μόλυβδος»; «Στούπος» του απάντησεν εκείνος δίχως να καλοσκεφτεί. Κι ω του θαύματος, Ένας άθρωπος ηκατήβηκεν αφ' τη πλάτην του κι ήπεσενε στα ποδάρια του και του τα φίλαν κι ήλεεν. «Ευχαριστώ καλέ μου άθρωπε. Ευχαριστώ που μ' έσωσες, μα 'σώθηκες κι εσύ. Αν μ' απάντας μόλυβδος, θα γίνουμον βαρύς σαν το μολύβι κι α σ' έκαμνα κι εσέναν καλικατζάρο. Εμέναν που βλέπεις είμαι απ' απέναντι αφ' το Λιθρί της Μικράς Ασίας. Έχω γυναίκα και παιδιά, μα ένα βράδυ τέτοιες μέρες με πιάσαν οι καλικατζάρου και σαν ήκατσεν ένας απάνω μου, τούπα «μόλυβδος» κι ήγινεν μολύβι και με πλάκωσεν και με πήραν ύστερις μαζί τος».

Ο Αντώνης του παπά (Στουπάκης)

Ο μπάρμπα-Νικολής τον ηλυπήθηκεν και τον επήρε σπίτι και τούβαλεν κι ήφαιεν μια σούπα κι εκοιμήθηκεν στο κατώι κι ήκατσεν δυο-τρεις μέρες μέχρι πού φυεν για το Λιθρί. Άμαν ήφτασεν στον τόπον του, ήστειλεν του Μπάρμπα-Νικολή ένα ζευγάρι χερόμυλους για δώρο...

Στο δύσπιστο βλέμμα μου και το ελαφρά ειρωνικό μου χαμόγελο ο θείος μου, που πίστευε αυτά που έλεγε, έβαλε τις φωνές.

-Διαβόντρου γιοι, τουτουνού του καιρού. Εν πιστεύετεν τίποτις μα άντε στο σπίτι του τάδε (και είπε ένα όνομα που δεν θυμούμε), να δης τους χερόμυλους. Ακόμα και σήμερα του καλικάζαρου οι χερόμυλοι λένε. Άντε τώρα σπίτι κι α σε περιμένει η μάνα σου. Κι άμα σου μιλούνε οι μεγάλοι, ν' ακούς. Μπορεί να μην πίστεψα την ιστορία, μα με εντυπωσίασε τόσο η πίστη του θείου μου, που κάθε χρόνο τέτοιες μέρες θυμούμαι εκείνον, την ιστορία και όλες τις μέρες των εορτών εκείνης της χρονιάς.

Τρεις μέρες πριν τα Χριστούγεννα, σταμάτησε η βροχή. Οι γυναίκες νοικοκύρεψαν τα σπίτια, οι άντρες πήγαν στο βουνό και μάζεψαν ξύλα για το φούρνο κι έψησαν οι γυναίκες τα γλυκά κι εμείς τα παιδιά χωρίς να φοβηθούμε το ξεροβόρι που πήρε μετά τη βροχή, είπαμε τα κάλαντα και τον Άγιο Βασίλη. Κι εγώ προσωπικά που έσπασα την τραμπούκα μου λίγο πριν τελειώσει η «δουλειά», την αποτέλειωσα με το τενεκεδένιο τύμπανο που μου είχαν δώσει τον περασμένο χρόνο από την Πρόνοια (είχα χάσει τον πατέρα μου πριν λίγα χρόνια κι είχα κάτι τέτοια προνόμια).

Το σφάξιμο του χοίρου

Σφάξανε πολλά γουρούνια στο χωριό και φάγαμε χοιρινό Χριστούγεννα και Πρωτοχρονιά.

Και τηγανίτες (λουκουμάδες), ψάχνοντας να βρούμε τη δεκάρα που η μητέρα είχε βάλει μέσα για γούρι. Άσε πια τους κουραμπιέδες και τα μελομακάρωνα...

Μετά την Πρωτοχρονιά, έβρεξε πάλι πολύ. Τα Φώτα όμως είχαμε καλό καιρό.

Κι όταν κατεβήκαμε στη χωριόβρυση για να ρίξει ο παπά Στυλιανός το Σταυρό και ν' αγιάσει τα νερά, την ώρα που εκείνος έψαλλε «Εν Ιορδάνη βαπτιζομένου Σου Κύριε», εγώ σκεπτόμουν το αντίστοιχο πειρακτικό τροπάριο που ψάλλαμε τότε.

Το παραθέτω και κλείνοντας τις παιδικές μου αναμνήσεις, εύχομαι σε όλους χαρούμενα δωδεκάμερα και καλή χρονιά.

Εν Ιορδάνη,

-Που ειν' η μάνα σου βρε Γιάννη;

-Κάτω στο ποτάμι, πλένει.

-Ω την καταραμένη! Τέτοια μέρα πλένει;

-Παπά, μια δεκαρούλα απάνω στο τραπέζι.

-Ω την ευλογημένη! Ας ειν' καλά κι ας πλένει.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Χειμώνας

Με τόσο χειμώνα,
πώς να κρούσεις την πόρτα του γιασεμιού;
Γεράσανε,
τα μπουμπούκια της αγάπης
πάνω στα χλωρά ξύλα,
που δεν ανάβουνε
το τζάκι.

Με τόσο χειμώνα
πού κουράγιο να κλάψεις;
Τρίφτηκε πολύ
το φόρεμα της άνοιξης
και φάνηκαν οι ζαρωμένες πλάτες της
καθώς έφευγε πανικόβλητη
απ' τα μυτερά δόντια
του χρόνου. Ο χειμώνας
θέλει μονάχα γελαστά πρόσωπα.

Γιάννης Μουτάφης

Χριστούγεννα

Χριστούγεννα!

Κι ο φθόνος των ανθρώπων
γιγάντωσε και μόλεψε τον τόπο.
Έξω από του σπιτιού του χθες το άσυλο
κάποιος δολοφονήθηκε με σφαίρα
δίπλα σ' ένα παιδί και μια μητέρα
κι έγινε ματωμένο τριαντάφυλλο.

Πείνα κατοχική σ' όλα τα πλάτη,
τρωει ο φτωχός λιτά ψωμί κι αλάτι
κι ο πλούτος κάθε μέρα γιγαντώνεται.
Γεννιέται εδώ ο Χριστός μέσα στα βούρλα
κι αλλούθε με βιολιά και με ταμπούρλα
κι η πίστη μας μέσ' στ' άδικο σκοτώνεται.

Γιάννης Μουτάφης

ΟΙ ΑΝΥΣΤΑΧΤΟΙ

Καθώς διάβαζα τα χειρόγραφα νεαρού ποιητή, είχα μια αίσθηση αγαλλίασης. Και μια βεβαιότητα, ελπιδοφόρα ευφρόσυνη, με αντρείωνε. Τούτος ο κόσμος αφού σε πείσμα και μένος όλων των εκμεταλλευτών, σαρκολατρών, τυράννων, υλολατρών, φονιάδων, εξακολουθεί να γεννά ανειρήνευτους πρωτοστάτες, έχει τη δύναμη της ανάστασης εντός.

Ο λόγος, «ήγγικεν ο καιρός» να γίνει νυστέρι. Ο λόγος, ανάγκη να βγάλει μάτια πάνω του. Ο λόγος σκληρό ξυπνητήρι στα κόκκαλα να 'ναι. Ένα καρφί στο πέλμα. Η ακινησία του πόνος, η κίνηση αιμορραγία.

Όσοι προσφέρουν τα γαλάζια φτερά του «καλοπερνά» του «δεν με νοιάζει», ασ' τους να ξεχνούν, ότι τα αεροδρόμια της πίστης, της γνώσης, της επίγνωσης, της απαίτησης, γίνανε πρώτα κι από πάντα λογίζονται πιο απαραίτητα απ' τα φρου-φρου των φτερών. Προς ώρας όμως, οι άνθρωποι του κακού βρίσκοντας αρκετά λάγνα τεχνάσματα φθοράς, το μπόρεσαν. Ηλιθιάσαμε και νεφελώσαμε και τούτοι το κατόρθωσαν και κάνανε τα αεροδρόμια χαβούζες, για λόγους άλογους ως ά-λογα.

Έτσι κοιτάμε γύρω κι είναι παρανοϊκό, αφού η εγρήγορση μας χύνεται σε αδυναμία. Μια χαύνωση κυοφορείται βολική, πως η κρεμάλα στήνεται για ξένους και δε νοούμε πως τα δυο χεράκια που την ευτρεπίζουν, είναι τα δικά μας, καθώς δένουμε ωραία γραβάτα το σχοινί στον τράχηλό μας.

Μη βλέπεις, μην ακούς, σου λένε, μη μιλάς, μόνο να καλοζείς. Κι εσύ απορείς μη βρίσκοντας τρόπο, μη βρίσκοντας τόπο ανάμεσα στους χοίρους.

Όταν ακούς, είσαι ύποπτος. Δε σου λένε που.

Όταν βλέπεις, είσαι περίεργος. Δε σου λένε γιατί.

Όταν μιλάς είσαι παράξενος. Δε σου λένε σε ποιους, γιατί αυτό το 'χανε καταργήσει με πρωτόκολλα και υπο-νόμους.

Όλα στρωτά, όμως ακόμα δεν κατάλαβαν ότι τους ξέφυγε. Απ' τα γρανάζια τους, πιο έξω ο ποιητής.

Και μόνο τούτο; Όπως στον Αυγουστίνο κάποτε ο θεός, μας λέει. «Πάρε και διάβασε και ξύπνα».

Το κρέας που τρως κοίτα το, το δικό σου.

Ο αγέρας που αναπνέεις, είναι η μπόχα τους.

Τα κανακέματα που κάνεις, ω το κέφι τους.

Ποιών, μα ποιών πανάθεμά τους;*

Ο ποιητής έχει τα μάτια και τους βλέπει και τους

δείχνει. Με κίνδυνο να διαλυθεί, όμως τους δείχνει.

***

Όλοι μας, χωρίς τον ποιητή, ανύπαρκτοι. Έναν ποιητή να βλέπει, να 'χει ο τόπος, κάθε τόπος. Κι ας μην του δίνουμε τιμή κι αξία. Μόνο να υπάρχει.

* Πέντε άνθρωποι πάνω στη γη, έχουν προϋπολογισμό εσόδων όσο σαράντα κράτη. Εμπαιγμός. Θεού κι ανθρώπων, εμπαιγμός.

Το μαγαζάκι της Ιθάκης

Γεννήθηκα σε λάθος χώρα, φίλε.
Γεννήθηκα σε λάθος εποχή.
Σα λάθος περιφέρομαι στη λογική
των αριθμών και συμφερόντων σας.
Είμαι το λάθος του Θεού στον κόσμο.
Είμαι το λάθος της απάτης σας.

Γεώργης Διλμπόης

Διάλειμμα

Τάχουμε όλα!

Έχουμε πουλιά - με μπαταρία στην πλάτη

Έχουμε λουλούδια - πάνω σε χρώμα πλαστικό

Κι ανθρωπιά μετουσιωμένη σε γηροκομεία,

βρεφοκομεία, αναμορφωτήρια, ορφανοτροφεία...

Έχουμ' έναν ήλιο - κάτω απ' τα σύννεφα

Έχουμε δάση - ζωγραφισμένα στους τοίχους.

Και γέλιο σε κονκάρδες

καρφίτσωμένες στα πέτα.

Έχουμε αέρα καθαρό - κάτω απ' τους θόλους
πού σκεπάσαμε τις πόλεις μας.

Έχουμε θάλασσα - σα θησαυρό φυλαγμένη
στα μουσεία.

Και γυναίκες για όλα τα βίτσια

πού τις βρίσκεις και σε ΚΙΤ

... Κι όμορφα γυρνάει το γαϊτανάκι.

Και τραγουδάμε

με μάσκες οι μισοί.

Πρωινό στο λιμάνι της Χίου μιας άρλης εποχής, γαράδες, ξεφορτώνουν γάρια.

Φωτογραφία Μαξ Ρεντιάνη

Ξυπνώ πάντα με το ρολόι της εκκλησιάς, δυο βήματα απ' το σπίτι μου. Είναι η Αγία Μαρίνα του Καλοπλύτη. Παλιά, μα πολύ παλιά σαν έμενα για λίγο στις θείας μου της Βεργίνως, με ξυπνούσε η καμπάνα μιας άλλης Αγία Μαρίας, εκείνης του Εγκρεμού. Κάποτε, οι δυο ενορίες δεν τα πήγαιναν και πολύ αρμονικά, ειδικά σαν πλησίαζε η γιορτή της Αγίας κι άρχιζε ο συναγωνισμός για το ποια εκκλησιά θα στολιζότανε πλουσιότερα. Βάζαμε στοιχήματα για το πόσοι και ποιοι παστελάδες θα ερχόταν στη μια ή στην άλλη εκκλησιά, πόσους βασιλικούς θα φέρνανε για τάμα στην κάθε μια και πόσες γλάστρες με φούλια και διατσίντα.

Θυμάμαι μια χρονιά (ήμουν, δεν ήμουν 7 χρόνων), έλαβα μέρος σε μια «ληστεία» βασιλικών παραμονή της Αγίας.

Μια χοντρή γειτόνισσα της θείας μου, τυπική ανέραστη γεροντοκόρη, η Μαρκελίτσα με τ' όνομα, είχε τάξει για πολλοστή φορά, πέντε γλάστρες βασιλικό, τρεις ψιλόφυλλο και δυο πλατύφυλλο. Άσε τις άλλες δυο μεγάλες γλάστρες, μια με φούλια, μεγάλα σαν καρύδια κι η άλλη με δροσερά διατσίντα, ψηλά και γεμάτα μυριστερά, κάτασπρα λουλούδια. Κλείδωνε την πόρτα του κηπαριού της, ακόμη κι αν έβγαине να πάει πλάι, στην εκκλησιά για τον εσπερινό. Ήτανε πολύ θεοσεβούμενη, βλέπεις και νήστευε Τετάρτη και Παρασκευή, τάμα για να βρεθεί καλός γαμπρός.

Περιμέναμε να χαμηλώσει το φεγγάρι πρώτα και να διαλυθεί η υπαίθρια βεγγέρα στον Τούρλο. Έτσι λέγαμε το ισόγειο κάποιου παλιού σπιτιού, κάτι σα βεράντα απ' όπου, όποιος περνούσε, γινόταν ο στόχος της κριτικής απ' όλη την «επιτροπή» κι ακουγόταν οι διάφορες γνώμες ως που να περάσει κάποιος καινούργιος.

Η παρέα μας ήταν σκορπισμένη γύρω από τον Τούρλο, περνώντας αδιάφορα και παρακολουθώντας το Μαρκελάκι που, κάθε τόσο, σηκωνόταν να επιθεωρήσει την πόρτα της αυλής της με το παλιό λουκέτο.

Το σχέδιο ήταν από μέρες τελειωτικά στρωμένο και οι ρόλοι μοιρασμένοι με ακρίβεια. Αρχηγός, ομόφωνα, ήταν το Βαγγελάκι της κυρά-Νεφέλης, δέκα χρόνων κι ο πιο χειρότερος μαθητής στο σχολείο τ' Αγίου Θωμά πιο πάνω. Μα ήταν παμπόνηρο, άφοβο και γρήγορο. Ακόμα κι αν τον έπιαναν στα πράσα, κατάφερνε να ξεγλιστράει και συχνά να βγαίνει κι από πάνω. Αυτός θα κουβαλούσε τα κλεμμένα λουλούδια και τους βασιλικούς μέχρι την άκρη του κηπαριού της Μαρκελίτσας κι εμείς δυο-δυο θα τα πηγαίναμε ένα-ένα στο πίσω μέρος του ιερού της δικής μας Αγία Μαρίας του Καλοπλύτη, λέγοντας στο γέρο καντηλανάφτη πως, τάχατες, τα είχανε φέρει κάτι κυράδες, τάμα στην Αγία, απ' τον Κάμπο.

Κόσμος και κοσμάκης πηγαίνοερχόταν στην Αγία Μαρίνα του Εγκρεμού. Το επιτελείο του Τούρλου μια-μια φεύγανε βιαστικές για τα σπίτια τους να ντυθούν και μόνο το Μαρκελάκι κι ο κύριος Κυριάκος, γραμματικός του Δήμου με την συμβία του την κυρία Χριστίνα έμειναν στη θέση τους. Ο Κυριάκος στο αναπηρικό και ξεχαρβαλωμένο καροτσάκι του κατάφερνε να φτάνει μέχρι την άκρη του Τούρλου, απ' όπου μπορούσε να εποπτεύει την κίνηση και στους δυο δρόμους. Το Μαρκελάκι δεν πήγαινε σε πανηγύρια γιατί είχε πένθος. Μέρες νωρίτερα, είχε κλάψει τη μίσες Φούλα μια παλαβή Ελληνο-Αμερικάνα θεία της που είχε πεθάνει απ' το πολύ φαί σ' ένα γάμο. Λέγανε πως ήταν πάνω από ενενήντα. Η κυρία Χριστίνα βαριόταν τις ψαλμωδίες.

Μόλις χτύπησε και η δεύτερη καμπάνα, γέμισε ο δρόμος κόσμος, με τα καλά τους και πρώτος-πρώτος ο κυρ Αρσένης ο παστελάς απ' τη Λαγκάδα, με ποδιά κάτασπρη και τα παστέλια του σκεπασμένα με χοντρό, ροζ τούλι για τις μύγες. Ο κυρ-Αντώνης απ' το Θολό Ποτάμι σίγουρα θα ήταν κιάλα έξω απ' τη δικιά μας εκκλησιά του Καλοπλύτη. Οι ψαλμωδίες δυνάμωναν απ' τα

ορθάνοιχτα παράθυρα κι εμείς περιμέναμε, αδιάφοροι τάχατες, να δούμε τις κινήσεις του Μαρκελακιού. Το πρωί είχαμε κατατοπίσει τον κύριο Κυριάκο ποια στιγμή θα ζητούσε απ' το Μαρκελάκι να σπρώξει το καροτσάκι μέχρι το σπιτάκι του, πίσω απ' τον Τούρλο και να του φτιάξει το βραδινό του καφεδάκι στα γρήγορα. Τότε ήταν η ώρα της αρπαγής των βασιλικών και των διατσίντων. Οι κλεπταποδόχοι, ήταν η θεία του αρχηγού η Δέσπω η Νταντελού, ξακουστή για την τέχνη της στο κοπανέλι και η αδελφή της, το Αργυρώ ο Αντρούτσος. Της το είχαν κολλήσει αυτό το παρατσούκλι γιατί είχε ένα παχύ ξανθό μουστακάκι που το ξύριζε κάθε τόσο μ' αυτό, πεισματάρικα, ξαναφύτρωνε. Αυτές οι δυο είχαν μελετήσει το όλο σχέδιο και θάλεγαν πως τα διατσίντα και τους βασιλικούς τα είχε σταλμένα η κουμπάρα τους η Κοντοβέργενα απ' τον Κάμπο με το μούλαρι.

Ο κύριος Κυριάκος όλο και καθυστερούσε να τελειώσει το καφεδάκι του. Ύστερα σκέφτηκε πως έπρεπε να πάει «στο μέρος» καθώς το Μαρκελάκι βλαστημούσε από μέσα του. Εμείς τρυπώσαμε από το χαλασμένο τοίχο του κηπαριού κι έναν-έναν πρώτα τους βασιλικούς κι ύστερα τις γλάστρες με τα διατσίντα, τα πασάραμε στους μεγάλους απ' έξω για να πάνε στον προορισμό τους. Σαν ξαναγύρισε στο σπίτι του Τούρλου ο κύριος Κυριάκος με το Μαρκελάκι να σπρώχνει το καροτσάκι του, η επιχείρηση βασιλικός-διατσίντο είχε τελειώσει. Το λουκέτο στη θέση του, το Μαρκελάκι ήσυχο και ο εσπερινός όπου να 'ναι θα τελειώνει. Η παρέα επιδεικτικά για να μας βλέπει και να μην κακοβάλει ο νους της, αραδιαστήκαμε στα χαμηλά σκαλοπάτια του Τούρλου, κουβεντιάζοντας τάχατες αδιάφορα. Το Μαρκελάκι περίμενε το τέλος του εσπερινού για να μας παρακαλέσει να κουβαλήσουμε τις γλάστρες και τους τενεκέδες στον αυλόγυρο της Αγιά-Μαρίνας.

Μια-μια οι μανάδες μας γυρνούσαν από την εκκλησιά και τραβούσαν κατά την άλλη, του Καλοπλύτη, να προσκυνήσουνε. Εκεί πάντα πήγαιναν το πρωί στην λειτουργία. Την ώρα που μας μοίραζαν το παστέλι και τη χασκαμπούκα κι έδιναν δυο κομμάτια φρέσκο, εφτάζυμο άρτο στον κύριο Κυριάκο, σηκώθηκε το Μαρκελάκι, όλο καμάρι να ξεκλειδώσει την πόρτα για να κουβαλήσουμε τις γλάστρες και τους βασιλικούς. Η στριγκλιά της ακούστηκε ως τον Καλοπλύτη σαν αντίκρισε άδειο το κηπάρι. «Λιγοθυμώ, χάνομαι» τσίρισε και πριν προφτάσουμε, έπεσε φαρδιά-πλατειά στο χώμα.

Τρέξανε δυο γειτόνισσες, την συνεφέρανε, μα εκείνη φώναζε ολοένα: «Ο Οξαποδός τόκανε. Δυο μήνες τα μεγάλωνα για τη χάρη Της. Ο Οξαποδώ. Γι' αυτό τον κρατά η Αγία απ' τα κέρατα στην εικόνα της. Αυτός ο ξεφτιλισμένος τα ξαφάνησε». Κι έκλαιγε πειστωμένη.

Την βοήθησαν να κάτσει κοντά στον κύριο Κυριάκο που έλεγε συνεχώς: «Ο διάβολος Μαρκελάκι μου έχει πολλά ποδάρια. Φέρνει τα πάνω-κάτω ως που να πεις κρεμμύδι. Εσύ να 'σαι καλά και τα λουλούδια ξαναβγαίνουνε. Θα μηνύσω της ανιψιάς μου να σου φέρει ένα διατσίντο, τάχατες πως είναι για μένα. Αύριο κιάλας. Εσύ το χρέος σου το 'χεις καμωμένο στην Αγία. Καμία φορά ζηλεύουν κι οι Άγιοι».

Δεν είχε προφτάσει να τελειώσει την κουβέντα του κι ακούστηκαν οι φωνές, των μανάδων μας, που ερχόταν τρεχάτες απ' τη δική μας Αγιά-Μαρίνα. Άρχισε να χτυπά κι η μεγάλη καμπάνα. Φωνές παντού. «Θαύμα! Θαύμα! Η δικιά μας Αγιά-Μαρίνα του Καλοπλύτη, εκουβάλησε τα διατσίντα και τους βασιλικούς του Μαρκελακιού που έχει να την προσκυνήσει χρόνια και χρόνια. Θαύμα λει πως είναι κι ο παπά-Σωτήρης».

Το Μαρκελάκι, άναυδο, σταυροκοπιόταν και ψιθύριζε: «Μεγάλη η χάρη Της. Καλά να πάθω. Αύριο θα της πάω μια λαμπάδα σαν το μπόι μου». Κι έτρεχαν κανάλι τα μάτια της. Κι ο κύριος Κυριάκος επιβεβαίωνε το μέγα γεγονός. «Μαρκελάκι, από αύριο θα πηγαίνεις μια στη μίαν Αγία, μια στην άλλη και θα μοιράζεις τα λουλούδια σου και στις δυο. Γιατί και οι Άγιοι ζηλεύουνε καμιά φορά. Και του χρόνου».

Νίκος Γιαλούρης

Σύρα η Πρωτεύουσα των Κυκλάδων

Της Δρ Ιστορίας της Ιατρικής Σεβαστής Χαβιάρα-Καραχάβιου
Χειρουργού Οφθαλμιάτρου

Τον περασμένο Ιούνιο, ο Ελλαδοκυπριακός Σύλλογος «ΠΕΛΚΥΠΟΣ» που έχω την τιμή να είμαι μέλος του, έκανε μια τριήμερη εκδρομή στη Σύρα, για να τιμήσει τη μνήμη του Φραγκοσυριανού λογοτέχνη Βελισάριου Φρέρη (100 χρόνια από τη γέννησή του).

Μόλις το πλοίο μπήκε στο λιμάνι, είδαμε δυο κωνικούς λόφους πάνω από την Ερμούπολη που απλώνεται με τα αρχοντικά της σ' όλο το πέταλο της παραλίας.

Ο λόφος αριστερά είναι η Άνω Σύρος, η πόλη των Καθολικών και στην κορυφή του λόφου η εκκλησία του Αγ. Γεωργίου.

Ο λόφος δεξιά κτισμένος όπως κι ο διπλάνος μέχρι πάνω, λέγεται Βροντάδος και στην κορυφή του δεσπόζει μεγαλοπρεπής ο ναός της Αναστάσεως του Κυρίου.

Τη βραδιά εκείνη, ήταν παραμονή του Αγίου Γιαννιού του Φανιστή (23 Ιουνίου) και όλος ο λόφος του Βροντάδου έλαμπε στο φως των φανών (φωτιές) που πολλές απ' αυτές έφταναν μεσουράνα.

Οι Βρονταδούσοι της Σύρας τηρούν το έθιμο.

Από πληροφορίες του συριανού Γιώργου Καλέγνα, που ήταν συντονιστής της εκδρομής, έμαθα ότι ο λόφος κτίστηκε από Βρονταδούσους που έφτασαν στη Σύρα όπως και πολλοί άλλοι Χιώτες μετά τη σφαγή του 1822.

Οι περισσότεροι Χιώτες μείνανε κοντά στην παραλία, μπαζώσανε μεγάλο κομμάτι της θάλασσας και χτίσανε τη σημερινή πρωτεύουσα του νησιού την Ερμούπολη (ο Ερμής θεός του εμπορίου).

Μέσα σε λίγα χρόνια οι ανέστιοι καταδιωγμένοι Χιώτες, κατάφεραν με τη συνεργασία και αρωγή των εμπορικών τους οίκων στο εξωτερικό, να κάνουν τη Σύρα πρωτεύουσα του εμπορίου και της βιομηχανίας, όλης της τότε Ελληνικής επικράτειας.

Έκτισαν Νοσοκομείο, Γυμνάσιο, το οποίο επάνδρωσαν με τους πιο φωτισμένους δασκάλους της εποχής. Από το γυμνάσιο της Σύρου αποφοίτησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο Ανδρέας Αναγνωστάκης (πρώτος καθηγητής της Οφθαλμολογίας στο πανεπιστήμιο Αθηνών) και πολλοί άλλοι που έπαιξαν πρωτεύτερους ρόλους στο νεοσύστατο τότε Ελληνικό Κράτος.

Έκτισαν Δημαρχιακό μέγαρο, έργο του Ερνέστου

Τσίλλερ, θέατρο που το ονόμασαν «Απόλλων» (θεός της Μουσικής και του Φωτός) και είναι μικρογραφία της Σκάλας του Μιλάνου. Έφτιαξαν δρόμους, εκκλησίες, νεκροταφείο, το οποίο επισκέφτηκα και είναι μια υπαίθρια σπάνια γλυπτοθήκη. Όλα τα επιτύμβια γλυπτά, έργα φημισμένων Τηνίων καλλιτεχνών, δουλεμένα σε πεντελικό μάρμαρο.

Διαβάξεις χαραγμένα τα ονόματα γνωστών οικογενειών της Χίου και από κάτω χρονολογία και τόπος γεννήσεως, Χίος 18.. τόσα και ημερομηνία θανάτου Σύρος 18.. τόσα, οίκος Αργέντη, Μπενάκη, Βαφειαδάκη, Ροδοκανάκη και τόσων άλλων, που κοιμούνται με εξαιρετικής έμπνευσης και τέχνης επιτύμβια γλυπτά.

Η επίσκεψή μας στην περιοχή των Ψαριανών απαραίτητη για να θαυμάσουμε στην εκκλησία της περιοχής, την εικόνα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, έργο από τα πρωιμότερα του Δομίνικου Θεοτοκόπουλου (El Greco) πριν ακόμη φύγει για την Ευρώπη.

Απ' ότι μας είπε ο ξεναγός, είναι η μοναδική εικόνα στην οποία παρουσιάζεται ο Χριστός σε στάση ευλαβικού προσκυνήματος (ελαφρά σκυφτός) μπρος στο άψυχο σώμα της Παναγίας και κρατά στα χέρια του ένα βρέφος, που συμβολίζει την ψυχή της.

Ακόμη έμαθα ότι στην Ερμούπολη εκτός απ' τα Ψαριανά υπάρχει και άλλη γειτονιά μικρότερη τα Καρδαμυλίτικα.

Τα τελευταία χρόνια ξαναζωντάνεψε ο ταρσανάς των Χίων. Είναι το περίφημο Νεώριο της Σύρου που έδωσε

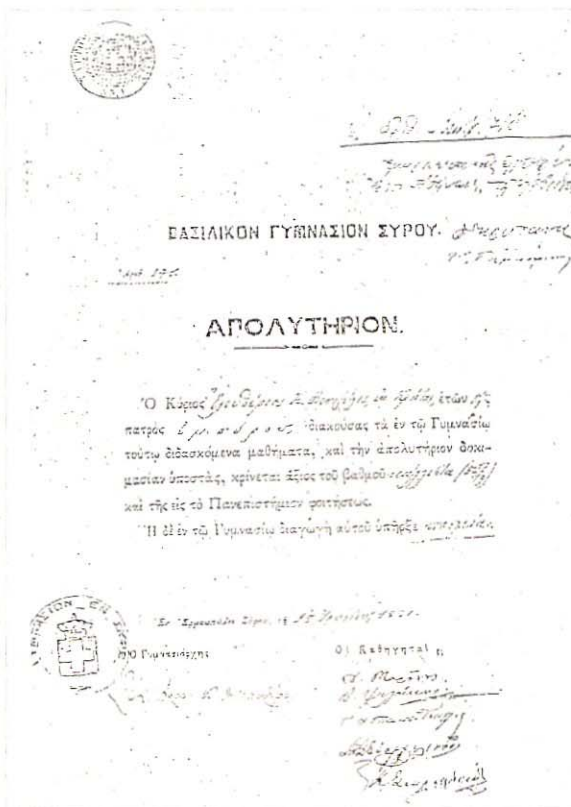
πνοή στην τοπική οικονομία.

Μια βόλτα στην εγκαταλελειμμένη σήμερα παλιά βιομηχανική περιοχή, που και αυτή ιδρύθηκε από τους κυνηγημένους Χιώτες.

Εργοστάσιο υφαντουργίας, εργοστάσιο πιλοποιίας, κεραμικής, βυρσοδεψεία, αλευρόμυλοι και άλλα πολλά που από το πούλμαν δεν μπορούσα να διαβάσω τις ξεθωριασμένες και κατεστραμμένες προμετωπίδες.

Οι προοδευτικοί Χιώτες αφού έκτισαν την Ερμούπολη και την εκόσμισαν με λαμπρά κτίρια, έκτισαν και τα δικά τους αρχοντικά.

Επισκεφθήκαμε ένα απ' αυτά, το αρχοντικό Τσιροπινά (είχε βυρσοδεψεία) που σήμερα στεγάζει τη Νομαρχία

Το Απολυτήριο Γυμνασίου του Ελ. Βενιζέλου

EMMANOYHΛ TIMONHΣ

Ο Χιώτης γιατρός με τα επιστημονικά επιτεύγματα

Πριν τρεις αιώνες, την ανθρωπότητα την μάστιζαν τρομερές επιδημίες, γνωστότερες με τον όρο «λοιμούς». Μια από τις αρρώστιες της εποχής, που είχε προκαλέσει χιλιάδες θανάτους ήταν και η ευλογιά. Το 1713 η Βασιλική Εταιρία του Λονδίνου, έκανε ανακοίνωση για την ανακάλυψη μιας μεθόδου ανοσοποίησης κατά της ευλογιάς.

Τη μέθοδο ανακάλυψε ο Χιώτης γιατρός Εμμανουήλ Τιμόνης (1669-1720), καθηγητής του Πανεπιστημίου Παδούης Ιταλίας. Μετά απ' αυτό ανακηρύχθηκε και Διδάκτωρ της Ιατρικής και της Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Ο Εμμανουήλ Τιμόνης

Κυκλάδων. Μείναμε κατάπληκτοι από τον πλούτο της διακόσμησης, κυρίως τις θαυμάσιες οροφωγραφίες.

Φιλικός και καλοσυνάτος ο Νομάρχης, μας χάρισε τον Τουριστικό Οδηγό των Κυκλάδων, αντίγραφο από γκραβούρες Ευρωπαίων περιηγητών και φωτοτυπία του Απολυτηρίου Γυμνασίου του Ελευθερίου Βενιζέλου από το Γυμνάσιο της Σύρου.

Στην Πλατεία του Δημαρχείου εκτός απ' το άγαλμα του Ανδρέα Μιαούλη, υπάρχουν προτομές του Θεοφίλου Καίρη, του Δημ. Βικέλα, του Γ. Σουρή της Ρίτας Μπούμη-Παπά κ. α.

Η οδός Χίου φυσικά δεν θα μπορούσε να λείπει. Είναι η κεντρική οδός της Αγοράς.

Εκείνο όμως που είναι άξιο πολλών επαίνων, είναι το πνεύμα αλληλεγγύης, που ξεχωρίζει την κοινωνία της Σύρας. Έχουν Σύλλογο Εθελοντών «κατ οίκον νοσηλείας» που αριθμεί 300 περίπου μέλη, κάθε ηλικίας φύλλου και επαγγέλματος. Προσφέρουν με χαρά τις υπηρεσίες τους σε γέροντες, ανάπηρους και ασθενείς μοναχικούς. Εnéσεις, αιμοληψίες, αλλαγές, καθαριότητα, ακόμη και εξυπηρέτηση συνταγογραφίας και προμήθειας φαρμάκων. Τα έξοδα σε αναλώσιμα υλικά (γάζες, βαμβάκι, γάντια, οινόπνευμα, σύριγγες κ. λ. π.) είναι πολλά.

Καλύπτονται εν μέρει από τον Δήμο και χορηγούς, αλλά και οι ίδιοι οι εθελοντές βάζουν συχνά το χέρι στην τσέπη. Εύγε τους. Επίσης υπάρχουν εθελοντές εκπαιδευτικοί που μαθαίνουν στα παιδιά του Δημοτικού σχολείου την τοπική ιστορία και γεωγραφία μέσα από θεατρικά έργα (ειδικά γραμμένα) παραμύθια, ζωγραφική, χορό, τραγούδια ποιήματα, εκδρομές, επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους κ. α.

Είδαμε μια Σύρα να σφριίζει από πνευματική ζωή, να είναι μονιασμένες οι δυο κοινότητές της (Ορθόδοξοι και Καθολικοί) και να συνεργάζονται άψογα σε όλα τα καθημερινά κοινωνικά προβλήματα, καθώς και σε πνευματικές εκδηλώσεις.

Παρ' όλο που η εκδρομή συνέπεσε με τις ημέρες του καύσωνα, ήταν τόσες οι ευχάριστες εκπλήξεις που μας περίμεναν στη Σύρα, ώστε το τριήμερο θα μας μείνει αξέχαστο.

Ιούνιος 2000

ασκούσε την ιατρική στην Κωνσταντινούπολη και ήταν αρχίατρος του Σουλτάνου. Δυο χρόνια αργότερα ένας άλλος Έλληνας ιατρός ο Ιάκωβος Πυλαρινός από την Κεφαλονιά, έκανε μια παρόμοια ανακάλυψη. Ο ίδιος ήταν αρχίατρος του Μεγάλου Πέτρου του τσάρου της Ρωσίας. Η πρωτοκαθεδρία όμως, ανήκει δικαιοματικά στον Τιμόνη.

Ο Εμμανουήλ Τιμόνης ήταν γόνος της Χιώτικης οικογένειας των Τιμόνηδων, που είχε και ιδιόκτητο ναό στη συνοικία του Παλαιοκάστρου, την Αγία Άννα των Τιμόνηδων. Η μέθοδος του ευλογιασμού που εφάρμοσε ως μέτρο για την πρόληψη της ευλογιάς, βρήκε ένθερμο οπαδό την λαϊδή Μαίρη Ουώρτλυ Μοντάγκκιου σύζυγο του πρεσβευτή στην Υψηλή Πύλη, που εμβολίασε και τα παιδιά της με τη μέθοδο που πρότεινε ο Τιμόνης. Η ίδια έπεισε τον κλινικό γιατρό του Λονδίνου Richard Mead (1673-1754), να διαδώσει την μέθοδο πανευρωπαϊκά.

Η ανακάλυψη του εμβολίου του δαμαλισμού από τον Edward Jenner (1749-1823), πήρε πολλά στοιχεία από την μέθοδο του ευλογιασμού.

Ο ευλογιασμός που εισήγαγαν οι δυο Έλληνες, ήταν μια μέθοδος εμπειρικής ιατρικής, που ήταν διαδεδομένη στην περιοχή της Κωνσταντινούπολης.

Σύμφωνα μ' αυτήν, έπαιρναν πύο από τις φλύκταινες που σχηματιζόταν στην επιφάνεια του δέρματος των πασχόντων από ευλογιά, όταν τα άτομα αυτά βρισκόταν στο στάδιο της αναρρώσεως ώστε να εξασθενήσει ο ιός και εμβολίαζαν με τσιμπήματα ή εντομές στο δέρμα υγιών ατόμων και κυρίως των παιδιών. Μ' αυτόν τον τρόπο εξασφάλιζαν ανοσία στους περισσότερους εμβολιασθέντες, η οποία διαρκούσε εφ' όρου ζωής, αν ο εμβολιασμός ήταν επιτυχής. Η ανακοίνωση του Τιμόνη για τον ευλογιασμό έγινε στην συνεδρία της 27ης Μαΐου 1714 της Royal Society. Η δημοσίευση της εργασίας στο επιστημονικό περιοδικό της Βασιλικής Εταιρίας έγινε τον Δεκέμβριο του 1713. Στην εργασία του ο Τιμόνης περιγράφει τον τρόπο συλλογής του πύου από τους πάσχοντες τη δωδέκατη ή δέκατη τρίτη μέρα από την αρχή της νοσήσεώς τους και τον εμβολιασμό στα υγιή άτομα. Εκθέτει επίσης τους πειραματισμούς του και τα αποτελέσματά τους θετικά ή αρνητικά και διερευνά τα αίτια της αποτυχίας ορισμένων εμβολιασμών. Τέλος εκθέτει την κατά τη γνώμη του ερμηνεία του φαινομένου.

Η καθοριστική συμβολή του ιατροφιλοσόφου Εμμανουήλ Τιμόνη με την ανακάλυψή του, άνοιξαν τον δρόμο στον Edward Jenner για να επιτύχει την ανακάλυψη του εμβολίου του δαμαλισμού. Απ' αυτές τις ανακαλύψεις επωφελήθηκε όλη η ανθρωπότητα.

Μαρία Χρονοπούλου

Το άρθρο βασίστηκε στις εισηγήσεις ημερίδας για τον Εμμανουήλ Τιμόνη που πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2000 στο Ομήρειο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Χίου.

Γράμματα από τους αναγνώστες μας

(Η δημοσίευση επιστολών γίνεται με επιλογή. Γράμματα που δεν δημοσιεύονται δεν επιστρέφονται.)

Αγαπητέ κύριε Ρουφάκη
Ευχαριστώ θερμά για την αποστολή του περιοδικού «Δάφνη», με την πάντοτε ενδιαφέρουσα ύλη. Τα κείμενα που φιλοξενείτε, καθώς και το ιδιαίτερα ενδιαφέρον φωτογραφικό υλικό, προσδίδουν στο έντυπό σας ιδιαίτερη αξία. Η προσπάθειά σας προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στο χωριό σας και στο νησί μας γενικότερα.

Με εκτίμηση,
Ανδρέας Μιχαηλίδης
Πρόεδρος Ιατρικής Εταιρίας Χίου
*

Αξιότιμη κύριε Ρουφάκη.
Η EUROCLASSICA και η ΟΜΗΡΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ σας έχουν εντάξει πλέον στους επίσημους συνεργάτες και χορηγούς τους. Η αδολότητα και η αγνότητα των προσπαθειών σας, ο κόπος σας, η γενναίοκαρδη χορηγία σας, σας έχουν επιβάλλει στη συνείδηση όλων των Ελληνιστών και φοιτητών του κόσμου, που παρακολούθησαν τις εργασίες τις επιστημονικές της ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ. Ότι και να πούμε είναι λίγο, μπροστά στο γιγάντιο έργο που επιτελέσατε.

Στους ωραίους, ευγενείς, πολιτισμένους συμπατριώτες σας, διαβιάσατε την ευγνωμοσύνη μας και την εκτίμησή μας. Τους ευχαριστώ όλους και σας που εισηγηθήκατε να ομιλήσω την 4ην 8-2000. Υπόσχομαι να αντιπροσφέρω πνευματικώς ότι μου ζητήσετε πάντοτε.

Με εξαιρετική τιμή και ευχαριστίες,
Δρ Μαρία-Ελευθερία Γ. Γιατράκου
Α' Αντιπρόεδρος της EUROCLASSICA
*

Μορφωτικός Σύνδεσμος
Βαρβασίου Χίου
Βιβλιοθήκη «Ο ΦΑΡΟΣ»

Αγαπητέ μας κύριε Ρουφάκη.
Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω θερμά για την τιμητική πρόσκλησή σας να παρευρεθώ στις εκδηλώσεις ΔΑΦΝΩΝΑΣ 2000, που με τόση επιμέλεια ετοιμάσατε για το φετινό καλοκαίρι.

Δυστυχώς οι υποχρεώσεις μου δεν μου επέτρεψαν να έχω την ευκαιρία να τις παρακολουθήσω όλες από κοντά. Την Παρασκευή όμως 4 Αυγούστου το απόγευμα, που κατάφερα να έλθω κοντά σας, στην ομιλία της εκλεκτής επιστήμονος συμπατριώτισσάς μας Δρ Φιλ. Μαρίας-Ελευθερίας Γιατράκου και με την ευκαιρία αυτή να δω από κοντά τη δουλειά σας, έμεινα ενθουσιασμένος και εντυπωσιασμένος συγχρόνως από την οργάνωση των εκδηλώσεων και την προσφορά και συμβολή του Συλλόγου Δάφνη και της Οργανωτικής Επιτροπής στην πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά και της παράδοσης, τόσο του τόπου όσο και του ευρύτερου χώρου του νησιού. Το αξιόλογο εκθεσιακό υλικό που εκθέσατε στην αίθουσα του σχολείου με παλαιά αντικείμενα, είδη λαϊκής τέχνης, παλιές φωτογραφίες με το Δαφνώνα και τη Χίο της άλλης εποχής, αποτελεί ανεκτίμητο θησαυρό για τον τόπο. Το υπέροχο σε ύλη και εμφάνιση περιοδικό «Δάφνη», με τη συνεχώς βελτιωμένη παρουσία του, μπορώ να πω χωρίς υπερβολή αποτελεί μια από τις καλλίτερες εκδοτικές

προσπάθειες στο χώρο του Χιώτικου Εντύπου.

Ο φάκελος «Δαφνώνας 2000», καλαίσθητος, επιμελημένος στην εμφάνιση με το πλούσιο και πρωτότυπο περιεχόμενο των προγραμμάτων της κάθε εκδήλωσης, είναι μια καλλιτεχνική πρόκληση άξια θερμών συγχαρητηρίων και επαίνων. Αλλά και η έντονη και ενεργός συμμετοχή της νεολαίας του χωριού σας σε όλες τις εκδηλώσεις αποτελεί παράδειγμα για την κοινωνική προσφορά των νέων. Και σ' όλα αυτά αγαπητέ μου κύριε Ρουφάκη η παρουσία η δική σας κινητήρια δύναμη και ψυχή. Θερμά συγχαρητήρια. Σας εύχομαι ολόψυχα δύναμη πολλή και ευλογία Θεού μεγάλη για να συνεχίσετε να επιτελείτε αυτή τη θαυμάσια Ιεραποστολή από το «Δαφνόστερο» μετερίζι που υπηρετείτε. Μεταβιάσατε τα συγχαρητήρια και τις ευχές μου και στους αγαπητούς και εκλεκτούς συνεργάτες σας. Προσωπικά είμαι πάντα στη διάθεσή σας τόσο εγώ όσο και ο ΦΑΡΟΣ Βαρβασίου για βοήθεια στο θαυμαστό έργο σας.

Με την εκτίμηση και την αγάπη μου
Ο Πρόεδρος
Α. Αζιωτάκης Δρ Θεολογίας
*

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΑ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
"Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ"
ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 32
10680 ΑΘΗΝΑΙ

Αξιότιμη Κύριε Ρουφάκη
Εντυπωσιασμένος από την λαμπρή επιτυχία των εργασιών της ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΧΙΟΥ - ΟΙΝΟΥΣΣΩΝ, που πραγματοποιήθηκε στην Χίο από 13 έως 23 Ιουλίου 2000, με την συμμετοχή της EUROCLASSICA, της Εταιρείας Ελλήνων Φιλολόγων και την αμέριστη συμπαράσταση και ουσιαστική συμβολή τόσο του ΟΜΗΡΕΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΧΙΟΥ, όσον και των Δήμων Χίου, Οινουσσών, Ομηρουπόλεως, Μαστιχοχωριών κ.ά καθώς και του περιοδικού «Δάφνη» αισθάνομαι την ανάγκη να εκφράσω προς υμάς, τους συνεργάτες σας ως και την ακούραστη και τόσο δραστήριο Δρα Φιλολόγο, εκλεκτή συνάδελφο και έξοχη συμπολίτη σας Κα Μαρία - Ελευθερία Γιατράκου, τα θερμά μου συγχαρητήρια και την πρόθεσή μου να μην απουσιάσω από τις μελλοντικές εκδηλώσεις της ΟΜΗΡΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ.

Θέλω να πιστεύω ότι παρόμοιες, εκδηλώσεις τιμούν ιδιαίτερα την Χίο και την Ελλάδα, με την ευρεία δε συμμετοχή τόσο μεγάλου αριθμού Ευρωπαίων Ελληνιστών Φιλολόγων και Σπουδαστών από 17 και πλέον χώρες, υλοποιείται πλήρως η τόσο απαραίτητη στην εποχή μας προβολή του Ελληνοχριστιανικού πολιτισμού μας και των ιδανικών του.

Δεχθείτε, παρακαλώ, ένα τεύχος των Εκπαιδευτηρίων της «ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ», στα οποία και εγώ και η κα Γιατράκου από πολλών ετών υπηρετούμε, για την βιβλιοθήκη σας.

Με εξαιρετική τιμή
Ο Πρόεδρος του Δ. Σ.
Ευάγγελος Π. Οικονόμου
Επιτ. Γεν. Επιθ/τής Μ. Ε.

Πρωτόκολλον

Παραλαβής και παραδόσεως των εν τω ξενώνι της Ιεράς Νέας Μονής Υπαρχόντων επίπλων και σκευών.

Εν Χίω σήμερον και εν τη Ιερά Νέα Μονή την 12ην του μηνός Μαΐου του 1947 έτους, ημέραν της εβδομάδος Δευτέραν, οι κάτωθι υπογεγραμμένοι ο Αρχιμανδρίτης Κωνσταντίος Νεαμονίτης, τέως ηγούμενος της Ιεράς Νέας Μονής, συνεπεία της υπ` αριθ.16 και από 26 Απριλίου 1947 διαταγής του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου κ. κ. Παντελεήμονος παραδίδει εις τον δυνάμει της ως άνω διαταγής του Σεβ. Μητροπολίτου Χίου Νέον Ηγούμενον της αυτής ως άνω Μονής Αρχιμανδρίτην Κορνήλιον Μαρμαρινόν άπαντα εν τω Ξενώνι της Μονής υπάρχοντα έπιπλα και Σκεύη, ως κάτωθι:

1) Πολυθρόναι 1. 2)Καναπέδες 2. 3)Καθέκλαι ψάθινες 10 εν καλή καταστάσει και 2 εφθαρμέναι.
4) Εννέα καρέκλαι Βιέννης εξ ων 4 εν καλή καταστάσει και 5 άχρηστες. 5) Κρεβάτια 5 εξ ων 4 εν καλή καταστάσει και εν άχρηστο. 6) Στρωμαί 10 εξ ων 5 εξ αχύρου και 5 εκ βάμβακος.
7) Μαξελαρομάνες 4. 8) Παπλώματα 12 εξ ων τα 5 εν καλή καταστάσει και επτά άχρηστα.

Αγαπητέ κύριε Ρουφάκη,

Έλαβα τα περιοδικά "ΔΑΦΝΗ" που μου εστειλάτε και σας ευχαριστώ.

Η λέξη "συγχαρητήρια" δεν αποδίδει τον έπαινο που δικαιούσθε. Άλλωστε, είδα ότι λαβαίνετε σωρεία από συγχαρητήριες επιστολές και θα έχετε χορτάσει. Επιτρέψτε μου να προσθέσω και το δικό μου "εύγε" για τη σκληρή δουλειά σας, που έχει σαν αποτέλεσμα αυτό το, επαγγελματικά θα έλεγα, νοικοκυρεμένο και φροντισμένο περιοδικό και για την ύλη του. Μπράβο σε σας, αλλά και στους συμπατριώτες μας, που, όπως φαίνεται, πρόθυμα προσφέρουν υλικό. Το περιδικό σας κουβαλά μαζί του τη χιώτικη μυρωδιά. Φροντίστε πάντα να την κουβαλά. Φροντίστε να κουβαλά μυρωδιές από όλο το νησί μας, να κουβαλά την πνευματική κληρονομιά της ιδιαίτερης Πατρίδας μας, το σύγχρονο πνεύμα της, το μοναδικό χιώτικο χιούμορ, την παλιά και σύγχρονη τέχνη της, την ιστορία της, τον πολιτισμό της.

Επιτρέψτε μου να σας πω ότι συγκινήθηκα, ενθυμούμενος τα παιδικά μου χρόνια, όταν, παραμονή της Πρωτοχρονιάς, βγαίναμε με τα βαποράκια να πούμε τα κάλαντα και τα "παινέματα". Είχαμε ένα παίνεμα που έλεγε:

"Θα πάρω δεντρολίβανο και δάφνη του Δαφνώνα, σαν την κορούλα σ' όμορφη δεν είδα στον αιώνα".

Δαφνώνας-δάφνη: μήπως θα ήταν ωραίο να στολίσετε τον τίτλο του περιοδικού με "Δάφνη του Δαφνώνα"; Επειδή καταλαβαίνω ότι η προσπάθειά σας είναι αφιλοκερδής, θα σας στέλλω ό,τι ύλη συναντώ, εάν πιστεύω ότι θα μπορούσε να σας χρησιμεύσει για τις σελίδες σας.

Με εκτίμηση
Χρήστος Γ. Γιατράκος

9) Μαξιλάρια 10 εξ ων 1 εν καλή καταστάσει και 9 άχρηστα. 10) Μαξελαροθήκες 10 εξ ων οι 4 εν καλή καταστάσει και 6 άχρηστες.

11) Κάδρα 3. Ένα των Κτητόρων της Μονής, ένα της Αγίας Σοφίας Κων/πόλεως και ένα του Ηγουμένου της μονής Γρηγορίου Φωτεινού.

12) Πετσέτες 5, δυο μεταχειρισμένες και τρεις άχρηστες. 13) Ένα προσόψιον. 14) Τρία τραπεζομάνδηλα ,ένα λευκόν λινόν και δύο παλαιά τοιαύτα. 15)Κουβέρτες 6 μάλλινες, εξ ων οι 5 εν καλή καταστάσει και μία άχρηστη. 16) Κουβέρτες βαμβακερές 2 εφθαρμέναι. 17) Ένας τάπης παλαιός.

18) Ένα λαβουμάνο παλαιόν με υδροδοχείον και λεκάνη επίσης παλαιά. 19) Ένας νεμπότης παλαιός. 20) Πιάτα 24 καινουργή εξ ων 10 βαθιά, 8 ρηγά και 6 φρούτου καθώς και παλαιά τοιαύτα 18 εξ ων τα 8 βαθιά, 7 ρηγά και 3 φρούτου ουχί εν καλή καταστάσει. 21) Ποτήρια διάφορα 16 εξ ων 7 του νερού, 2 του κρασιού, 5 του ούζου και 2 με ποδάρι.

22) Φαγιάτσες 2 εμαγιέ εν καλή καταστάσει. 23) μια σουπιέρα. 24) Βάζα γλυκού 3. 25) Αλατιέρα 1. 26) Μία αλατιέρα μετά υαλίνων δοχείων δι' έλαιον και όξος. 27) Φλιτζανάκια του καφέ διάφορα 10. 28) Πιατάκια του καφέ διάφορα 8. 29) Επιτραπέζιος νεμπότης υάλινος μετά πιάτου ομοίως εν καλή καταστάσει 30) Δίσκοι σερβιρίσματος, ένας μικρός και ένας μεγάλος μετάλλιοι και ένας εκ λαμαρίνας.

31) Καινουργή 11 πιρούνια ένδεκα χουλιάρια σούπας και 14 μαχαίρια διάφορα. 32) Παλαιά 20 κουτάλια 18 πιρούνια. 33) Κουλιάρικα γλυκού 4 αργυρά με ψηφία Ν. Μ. κουταλάκια γλυκού παλαιά 9 και 7 πιρουνάκια παλαιά.

34) Μπρίκια 5 εξ ων 3 χάλκινα και 2 εμαγιέ. 35) Ένα καζανάκι κολλύβων χάλκινον μετά πώματος εν καλή καταστάσει. 36) 1 τετζερές χάλκινος τρύπιος. 37) 1 γιουβέτσι χάλκινον μετά πώματος. 38) 1 τηγάνι εφθαρμένον εκ λαμαρίνας.

39) 2 κουτάλες Ισούπας και 1 τρυπητή. 40) Λάμπες 2. Μία κρεμαστή του ξενώνας και μία τοίχου μικρή. 41) 1 γουδί πλήρες πέτρινο και 42) 5 στρίποδα σιδηρά μετά 5 κρεβατοσανίδων.-

Ο Παραδούς Ο Παραλαβών
Αρχ. Κων. Νεαμονίτης Κορνήλ. Δ. Μαρμαρινός

Γενικά περί του χωρίου Δαφνώνος

Από τον αείμνηστο δάσκαλο Δημήτριο Μέλη

1. Περί του χρόνου της ιδρύσεως του χωρίου Δαφνώνος ουδέν γνωρίζομεν*. Παραδόσεις τινές αναφέρουν ότι το χωρίον δεν ήτο κατά την παλαιάν εποχήν εις αυτήν την θέσιν αλλά ανατολικότερον και παρά την χαμηλήν και εν είδη κοιλάδος θέσιν Λαυρίνα! Εκ της θέσεως ταύτης μετώκοισαν οι κάτοικοι της εποχής εκείνης εις την σημερινήν θέσιν του χωρίου, δια τον φόβον των πειρατών και λόγω του υγρού μέρους της «Λαυρίνας».

2. Δεν υπάρχει γραπτή παράδοσις περί της ιδρύσεως του χωρίου. Προφορικώς πληροφορήθην ότι οι κάτοικοι και εις παλαιάν εποχήν πάντος πολύ προ του 1821 εγκατεστάθησαν εις την ήδη ανώμαλον βραχώδη θέσιν και έκτισαν οικήματα υψηλά επί της οφρύος ανωμάλου ανωφερείας. Τα εις το άνω μέρος της ανωφερείας οικήματα των παλαιών κατοίκων του χωρίου, ήσαν υψηλά και ήδη είναι ακατοίκητα μερικά εξ αυτών. Η ετοιμολογία της λέξεως Δαφνώνας πιθανόν να προέρχεται από το πλήθος των δαφνών των φυομένων παρά τας όχθας του προς τα Ν. Δ. ευρισκομένου χειμάρρου, ονομαζομένου «Ποταμός», κατά την εποχήν εκείνην εκ των οποίων ελάχιστα ευρίσκονται πλέον εις την νοτίως του χωρίου ευρισκομένην θέσιν Αφτουλά. Η ονομασία αυτή θα προήλθε από το όνομα του τούρκου ιδιοκτήτου όλης εκείνης της ωραίας θέσεως καλουμένου Αμπ Τουλά όπου επεκράτησεν κατόπιν Αφτουλά ή Φτουλά.

* Αν και τα στοιχεία δεν είναι πολλές φορές ακριβή, τα παραθέτομε ως έχουν για να μην αλλοιωθεί το κείμενο.

Αφτουλά, η πηγή

Φωτο: Πολυδ. Λαμπρινούδη (Δημάρχου Καμποχώρων)

Ουδεμία γραπτή παράδοσις υπάρχει περί της ιδρύσεως του χωρίου και ουδέν ιστορικών.

Το χωρίον διετήρησε σχεδόν τον αρχικόν του τύπον της ανεγέρσεως μετά τον σεισμόν του 1881, επεκταθέν ολίγον προς την Ν. Α. περίπου άκρην αυτού, μετά την μετοίκησιν των κατοίκων εκ της θέσεως Λαυρίνας κατά την προ του 1821 εποχήν.

Στου Χαλλιορή δεκαετία του '60

Τείχους και πύργους το χωρίον δεν έχει. Το χωρίον ευρίσκεται εις θέσιν υψηλήν περίοπτον, έχει πλησίον αυτού πολλές πηγάς, ωραίας εξοχάς και τοποθεσίας.

Νοτιοδυτικώς του χωρίου και εις απόστασιν 10 λεπτών της ώρας περίπου απ' αυτού, υπάρχει η τοποθεσία στους Εφτά ή στου Σεφτά η οποία έχει πολλές φυσικάς καλλονάς. Ερείπια πύργων άτινα υπάρχουν εκεί, μαρτυρούν την λαμπρότητα και το μεγαλείον αυτών κατά την εποχήν των Γενοατών. Δυτικότερον των πύργων αυτών είναι η τοποθεσία Καναβουτσάτον του οποίου τα ερείπια μαρτυρούν ότι κατά την Βυζαντινήν εποχήν κατώκουν Γενοάται ή Βυζαντινοί. Ενταύθα υπάρχει πύργος διόροφος και μεγάλη δεξαμενή. Επίσης η εκεί ευρισκομένη αρχαία εκκλησία η Παναγία της κοινότητος ήτις διερράγη κατά τον σεισμόν του 1881 ανεκαινίσθη. Ερείπια ναού υπάρχουν και εις το Φλαμούνι.

Το σχέδιον των νέων οικιών είναι τετράγωνον ή ορθογώνιον παραλληλεπίπεδον με δύο τρία και τέσσερα δωμάτια. Υπάρχουν μερικά καμάραι, βότες υπολείμματα παλαιών οικιών. Αι οικίαι είναι λιθόκτιστοι. Αι στέγαι αυτών είναι εκ κεράμων, των δε παλαιών με ειδικόν χώμα για να εμποδίζει την εισροήν του ύδατος της βροχής.

Το χωρίον δεν έχει διαφοράν περί των ορίων με τα γειτνιαζοντα χωρία.

Ουδέν γνωρίζομεν σχετικώς με ιστορικά γεγονότα της επαναστάσεως του 1821 ούτε και ποία ιστορικά και άξια λόγου πρόσωπα ανεφάνησαν εν τω χωρίω προ και

μετά την επανάσταση του 1821. Μόνον εις το βιβλίον: Η σφαγή της Χίου εις το στόμα του Χιακού Λαού υπό Σ. Βίου, ανέγνωσα τα κάτωθι:

Μία Χαλκούσaina διέφυγε από τους Ταγκάληδες Τούρκους και δια μέσου των σιταριών που ήσαν στα χωράφια, πήγε στον Δαφνώνα. Εκεί ήταν ένας Αγάς που δεν εσκότωνεν τους Χριστιανούς κι έτσι εσώθη. Επίσης άλλος Χαλκούσης διηγείται ότι τότε στη σφαγή ήταν καμμία τριανταριά άτομα κρυμμένα στον Άγιο Χαράλαμπο και διέφυγαν την πρώτην έρευναν των Ταγκάληδων Τούρκων. Ύστερα όμως ο Αγάς του Δαφνώνος ο Μπεκέρ Αγάς, το έμαθεν πως ήταν εκεί άνθρωποι κρυμμένοι και ειδοποίησεν καταλλήλως, να μην εξέλθουν από το καταφύγιόν των διότι τα Ταγκαλάκια ήταν οργισμένα που δεν τους ανεκάλυψαν και θα τους έσφαζαν όλους. Ο ίδιος ο Αγάς έστειλε ανθρώπους τη νύκτα και του επήραν απ' εκεί και εσώθησαν, διότι ο Αγάς εφύλασεν την ζωήν των ατύχων εκείνων ανθρώπων δια να τους έχει εργάτας προς σύναξιν των καρπών του. Υπήρχον λοιπόν και Αγάδες εις τους οποίους το πάθος της πλεονεξίας κατέπνιγεν εις την ψυχήν των την δίψαν του αίματος.

Προ και μετά την επανάσταση, ουδέν ιστορικόν πρόσωπον αναφαίνεται. Σύγχρονοι επιστήμονες και διδάσκαλοι ο κ. Ξενοφ. Δάντης όστις υπηρετεί εν Αθήναις ως καθηγητής, οι διδάσκαλοι Γεώργ. Δάντης, Ιωάννης Σιδερίδης, Γεώργ. Καλλιαγκάς, η

Η Διδασκάλισσα Μαρία Αραθύμου-Μισιριώτου

θα σχολείον 43 έτη ως διδασκάλισσά παρητήθη κατα την 30ην Οκτωβρίου 1949 και η δεσποινίς Θεοδώρα Μπεγάκη η οποία υπηρετεί νυν ως διδασκάλισσα εις τας Οινούσσας.

Συνεχίζεται

Ευχαριστούμε

Στους αγαπητούς μας συνεργάτες ένα μεγάλο ευχαριστώ και μια φωτογραφία, αναγνώριση της προσφοράς τους στην έκδοση της «Δάφνης».

Η συνέχεια σε επόμενα φύλλα...

Ο συνεργάτης μας Παπά-Παντελής Καλεώδης με Δαφνουσάκια

Οι συνεργάτες μας Πέτρος Ι. Μαρτάκης, Κώστας Αμπανουδής και Γεώργης Δίλμπότης σε αποκριάτικο τραπέζι στην Αθήνα

Οι συνεργάτες μας Δημήτρης Φρεζούλης, Γεώργης Διλμπότης και Νίκος Φράσκος στο γραφείο της «Δάφνης»

Έφυγε και ο Κώστας Χαλλιορής...

Μεγάλη η προσφορά του στα Χιώτικα Γράμματα

Του Δημήτρη Φρεζούλη

Έχουν να λένε, ότι σε τούτο τον κόσμο ουδείς αναντικατάστατος και ακόμη, ότι τα νεκροταφεία είναι γεμάτα από τέτοιους... Και ναι μεν μπορεί να είναι και έτσι, όμως η προσφορά του καθενός είναι ξεχωριστή και δυστυχώς στον πνευματικό τομέα, οι "πηγές" τείνουν να στερέψουν... Έτσι, όποιος πνευματικός άνθρωπος "φεύγει" οριστικά, δυστυχώς αφήνει πίσω του δυσαναπλήρωτο κενό. Και δυστυχώς και πάλι, ειδικά σε τούτον εδώ τον τόπο στον οποίο γεννήθηκαν, ανδρώθηκαν, δημιούργησαν και πρόσφεραν μοναδική πνευματική τροφή δεκάδες για να μην πούμε εκατοντάδες συμπατριώτες μας, τα προηγούμενα χρόνια, διαπιστώνουμε με πίκρα, ότι δεν αντικαθίστανται εύκολα...

Ένας, απ' αυτούς τους ξεχωριστούς και μοναδικούς ανθρώπους της Χίου, ήταν και ο Κώστας Χαλλιορής, ποιητής, αγωνιστής, πατριάρχικος στη μορφή, που "έφυγε" πλήρης ημερών τον περασμένο Αύγουστο...

Σπουδαίος ως άνθρωπος με πνεύμα πάντα σπινθηροβόλο και ζωντανό, έβαλε τη δική του ανεξίτηλη σφραγίδα στα Γράμματα της Χίου, αφήνοντας μας για παρακαταθήκη, τις ποιητικές συλλογές του αλλά και τη ζηλευτή δράση και δραστηριότητά του στα πνευματικά δρώμενα του νησιού, παράδειγμα προς μίμηση.

Γεννήθηκε το 1910 και από μαθητής ακόμη, εκδήλωσε την αγάπη του για την ποίηση γράφοντας τους πρώτους στίχους του. Μετά από τη στρατιωτική θητεία του, επιστρέφοντας στην αγαπημένη του Χίο, αρχίζει την ουσιαστική συμμετοχή του στα Χιακά δρώμενα και Γράμματα. Γνωρίζεται και συνδέεται φιλικά με τους αείμνηστους ποιητές Γιώργο Μουτάφη και Φώτη Αγγουλέ ενώ τον Φεβρουάριο του 1955 ανεβαίνει για πρώτη φορά στο βήμα του Φιλοτεχνικού αναπτύσσοντας το θέμα "Ο ρομαντισμός και η γυναίκα". Συνδέεται φιλικά και συμμετέχει στις

λογοτεχνικές βραδιές μαζί με άλλους φερέλπιδες νεαρούς την προπολεμική περίοδο και το 1937 εκλέγεται για πρώτη φορά μέλος του Δ. Σ. του Φιλοτεχνικού και μαζί με τους Μουτάφη και Αγγουλέ εκδίδουν τον ίδιο χρόνο το φιλολογικό περιοδικό "Νησί".

Με την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου ο Κώστας Χαλλιορής βρίσκεται να μάχεται στην πρώτη γραμμή του πυρός στο Αλβανικό Μέτωπο, ως

έφεδρος ανθυπολοχαγός. Ωρες αγωνίας, θυσίας, κακουχιών αλλά και έμπνευσης και εθνικής ανάτασης... Μετά από την κατάρρευση του Μετώπου, μέσω Χίου, αρχίζει ένα ατέλειωτο ταξίδι για την Μέση Ανατολή, όπου εντάσσεται στη δύναμη του Ελληνικού Στρατού. Στο Κάιρο εκδίδει και την πρώτη ποιητική συλλογή του με τίτλο "οράματα" το 1943...

Επιστρέφει στο νησί μετά από την απελευθέρωση και αρχίζει μια πολυποίκιλη δράση... Πρόεδρος του Συνδέσμου Φίλων του Στρατού, της Φανέλλας του Στρατιώτη, του Ομίλου Αντισφαίρισης, της ΕΠΣΧ, των Εφέδρων Αξιωματικών, του Κυνηγητικού Συλλόγου, των παλαιών Πολεμιστών. Ακόμη εκλέχτηκε τρεις φορές δημοτικός σύμβουλος,

μέλος της Ανωτέρας Ενοριακής, της Επιτροπής του Εθνικού Γυμναστηρίου.

Η πρώτη επαφή του Κώστα Χαλλιορή με τον Φιλοτεχνικό Όμιλο Χίου, είχε ως αποτέλεσμα να παραμείνει και να υπηρετήσει το πνευματικό αυτό σωματείο μας επί σαράντα ολόκληρα χρόνια, εκ των οποίων τα είκοσι, ως Πρόεδρος.

Όλα αυτά τα χρόνια αγαπούσε τους νέους και στεκόταν πάντα κοντά τους αρωγός και συμπαραστάτης. Επί Προεδρίας του και με παρότρυνση ενός άλλου εξαιρετού πνευματικού ανθρώπου του Γιώργη Διλιπόη, εκδόθηκαν ποιητικές συλλογές νέων ανθρώπων, του Αντώνη Λάρδα, του

Κώστα Αμπανούδη, του Δημήτρη Σταμπόλου. Ήταν η αιτία και στήθηκε μέσα στον Δημοτικό Κήπο μας η προτομή του Φώτη Αγγουλέ, τον οποίο υπεραγαπούσε.

Το 1980 ανέλαβε την Διεύθυνση του Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου, ενώ από το 1972 ήταν μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, η οποία τον τίμησε το 1981 σε ειδική τελετή στην Αθήνα με τιμητικό δίπλωμα "προς επιβράβευσιν των εξαιρετών αυτού προσπαθειών και επιτευξέων".

Εκδόθηκαν οι παρακάτω ποιητικές συλλογές του: "Οράματα" (1943), "Στα φτερά του '21" (1971), "Οι ουρανοί μιλούν" (1972), "Σατυρες και σαρκασμοί" (1974), "Λευκή Βίβλος" (1976), "Οραμα και ενόραση" (1977) και "Ανθρώπινα" (1987).

"Γεννημένος μελωδός και πιστός της ρίμας τεχνίτης" κατά τον Τάκη Δόξα, "έμμετρος, ομοιοκατάληκτος, ρυθμικός, λυρικός, ρομαντικός, γλωσσοπλάστης" κατά την Τίνα Παπαδοπούλου, "δάσκαλος" κατά τον Γιώργη Διλμπόη, ο Κώστας Χαλλιόρης. Θα τον κατευοδώσουμε με το στίχο που έγραψε ο ίδιος για τον Φώτη Αγγουλέ:

"Της γης η μνήμη σε κρατά
κι εκείνη θα σε κρίνει
γιατί η φωτιά της σκέψης σου,
δεν είναι φως που σβύνει"...

Ας είναι αιωνία η μνήμη του...

***

Τούτος ο κόσμος

Τούτος ο κόσμος
του χαμού,
θεία βουλή δεν είναι.

Ψυχή μου ανεμοχτύπητη
στην κιβωτό σου μείνε,
σαν άλλος Νώε
να σωθείς στου χαλασμού
την άκρη,
π' αν δεν αλλάξει, θα πνιγεί
στης αδικίας το δάκρυ...

Αυτό που μένει

Απ' όταν ήμουν δεκαεφτά
με καίγανε κείνα τα πάθη
για μια καινούργια εποχή.
Εσείς μιλούσατε «σωστά»
-ας' τον να πάθει για να μάθει-
κι όλο δηλώνατε αποχή.

Μ' αν δεν αλλάζανε πολλά
σε μένα μένουν κάτι λάθη
σε σας σκοτάδι κι ενοχή.

Αντώνης Λάρδας

Συζύγων το... Ανάγνωσμα

Γαμπρός σαν ήμουν, ο παπάς με τις ευχές του γάμου,
είπε στη νύφη κι έβαλα κι εγώ τα δυνατά μου,
ν' ανοίξουμ' ένα σπιτικό μ' αγάπη και ηρεμία
κι είπεν ακόμα «έσονται κι οι δυο» εις σάρκαν μία.

Είπε κι άλλα για τη μοίρα τη γλυκειά μας την
υφάντρα
και θυμάμαι πως ξανάπε να με σκιάζεται σαν άντρα.
Κι είπα μέσα μου «παπά μου, η ευχή δεν έχει χάρη
πε, πε, πε, μην πάθει η νύφη κι από φόβο της με
πάρει».

Ετοιμάστηκα να πιάσω του σπιτιού μου το τιμόνι
κι όταν έφυγαν οι ξένοι κι απομείναμε δυο μόνοι
μ' έβαλε και της γυάλισα τα... πράσινά της χάντρα
ποιανού παπά κι η παπαδιά δεν τούκαμε τον άντρα...

Μου πέρασε και την ποδιά κι αν θέλεις πίστευέ το
και «ους ο θεός συνέζευξε άνθρωπος μη χωρίζετω».
Για χατήρι των παιδιών σου, καταπίνεις τα πολλά...
-«Βάλε μέσα στο τσαντάκι για το... βίδο μου... ψιλά».

Κοίμησέ μου το παιδί και καθάρισε τα χόρτα
κι αν αργώ, μην περιμένεις... βάλε το κλειδί στην
πόρτα...»
Κι έχει κι άλλα, που φοβάμαι να τα πω στον εαυτό
μου,
συλλογιέμαι, καταριέμαι το ζαβό το ριζικό μου.

Βλαστημά την προξενήτρα, για τις νύφης τα
προσόντα...
και τους φίλους, που με τέχνη μου την φέραν «από
σπόντα»
για παρηγοριά μου λέγω, τι να πης και που να πας;
Μούφαγεν ευχές του γάμου, σαν με πάντρευε ο
παπάς...

«Σάτυρες και σαρκασμοί»

Κώστας Χαλλιόρης

Έρχονται Χριστούγεννα

Φαίνεται πως έρχονται Χριστούγεννα.
Το βλέπω μέσ' στα δέντρα που κουβαλούν.
Γιατί τόση σκληρότητα;
Το δεντράκι που κουβαλούν
το λυπάμαι σαν ένα μικρό παιδάκι
που τ' αποκόψανε απ' τη μάνα του
καθώς έπαιζε με τον αέρα
φυτρωμένο στον κορμό,
καθώς μας χαιρετούσε όλους
σαν σημαία απ' την ψυχή μας...

«Λυρικά»

Καλλιτσα Τσιάκα-Γιαννοπούλου

Γνωρίζετε ότι...

Από πάρα πολλά χρόνια πριν και μέχρι σήμερα η πόλη της Χίου παίρνει νερό από τον Δαφνώνα «δια τας της πόλεως χρείας»;

Το μεγαλύτερο μέρος του νερού του Βεσταρχάτου και της Αγίας Τριάδας, το σύνολο των πηγών των Αγίων Σαράντα και πρόσφατα το μεγαλύτερο μέρος της γεώτρησης στην ίδια τοποθεσία, καταλήγουν (μέσω των σωληνώσεων που περνούν από της Κόρης το Γεφύρι) στα υδραγωγεία της πόλης;

Βραχνή απόφαση III

Πλημμύρισαν οι δρόμοι
Και τα στενά υπόγεια.

Δεν ήταν βροχή.
Δεν ήταν αστραπές.
Δεν ήταν μπόρα.
Τα δάκρυα ήταν,
που βγήκαν αιφνίδια
Απ' το ραγισμένο κορμί της.

«Χρώματα και παραστάσεις» Δημήτρη Σταμπόλου

Περιεχόμενα

Ένα αστέρι	Βαγγέλη Ρουφάκη	2
Ευχαριστούμε θερμά		2
Στη μάννα μου	Βαγγέλη Ρουφάκη	3
Χριστούγεννα	Αρχιμανδρίτη Δαμασκηνού Γκανά	4
Μήνυμα Χριστουγέννων	Παπά-Παντελή Καλεώδη	4
Πρώτος ο Δαφνώνας το 2000	Βαγγέλη Ρουφάκη	5
Χιλιετία	Πόπης Χαλκιά-Στεφάνου	8
Μπουρλής - Τζανής «Εκείνες οι βραδιές»	Πέτρου Μαρτάκη	9
Μια στιγμή	Δημήτρη Σταμπόλου	9
Μνήμες απ' τα Χριστούγεννα της κατοχής	Ευαγγέλου Ζύμαρη	10
Κάλαντα της πείνας		10
Δαφνούσικα δωδεκάμερα	Βαγγέλη Ρουφάκη	11
Χειμώνας	Γιάννη Μουτάφη	12
Χριστούγεννα	Γιάννη Μουτάφη	12
Οι ανύστακτοι	Γεώργη Διλμπόη	13
Το μαγαζάκι της Ιθάκης	Γεώργη Διλμπόη	13
Διάλειμμα	Δημήτρη Βάρου	13
Πρωινό στο λιμάνι της Χίου μιας άλλης εποχής	Φωτογραφία Μαξ Ρεντιάνη	14
Το Μαρκελάκι κι ο Οξαποδός	Νίκου Γιαλούρη	16
Σύρα η Πρωτεύουσα των Κυκλάδων	Σεβαστής Χαβιάρα-Καραχάλιου	18
Εμμανουήλ Τιμόνης	Μαρίας Χρονοπούλου	19
Γράμματα από τους αναγνώστες μας		20
Πρωτόκολλον	Έγγραφο Νέας Μονής	21
Το αρχείο μου (Γενικά περί του χωριού Δαφνώνας)	Δημητρίου Μέλη	22
Ευχαριστούμε		23
Έφυγε και ο Κώστας Χαλλιορής...	Δημήτρη Φρεζούλη	24
Τούτος ο κόσμος	Κώστα Χαλλιορή	25
Συζύγων το ανάγνωσμα	Κώστα Χαλλιορή	25
Αυτό που μένει	Αντώνη Λάρδα	25
Έρχονται Χριστούγεννα	Καλλίτας Τσιάκα-Γιαννοπούλου	25
Γνωρίζετε ότι...		26
Βραχνή Απόφαση III	Δημήτρη Σταμπόλου	26
Περιεχόμενα		26
Εικόνα σ' αγροτόσπιτο	Κώστα Αμπανούδη	27

ΕΙΚΟΝΑ Σ' ΑΥΡΟΤΟΣΠΙΤΟ

Η νύχτα χρωματίζει τις καρδιές μας
με χρώματα που πηλάθει από τ' αγιάζι
νερομπογιάς αθέατης στο βάμμα.
Τα δέντρα συμμαζεύουν τη ζωή τους
ήρεμα, και καθηνοχτίζουν τόνα τ' άηλο
σαν τις νοικοκορές στα παραθύρια
τα ζόρηνα, που σκόβουν και τα κλείνουν
όπως σερίδες στα βιβλία οι γραητάδες
με ιδρωμένα δάκτυλα και νοτισμένα
τα ματιά από της κούρασης τα νέφη.

Φωτιές ανάβουν στα μικρά τους τζάκια
τα πήρηνα τσουκάγια χοχλακίζαουν
το δείπνο της μεγάλης τους φαμίλιας.
Παιδιά ζυπόρητα τη ζήση ανασαίνουν
με την αφή στις πέτρινες ταράτσες
παιδιά που ερεθίζουν τόνα τ' άηλο
με λόγια της πικρής βαριεστημάρας
ποτίζουν τα ρουηλούδια στο μπαηκόνι,
αληηλοβρέχονται ξεμαηλιασμένα.

Ήσυχια τα θωρούνε οι γερόντοι
στ' απόβραδα της ζήσης τους, σαν άστρα
που σόναξη καινούργια ετοιμάζουν
στον ουρανό της χαμηλής τους ζήσης.
Κι οι νιες την όρασή τους εξασκούνε
να δουν τ' αθέατο αστέρι στ' όνειρό τους
το πράσινο φεγγάρι των ερώτων.

Κώστας Αμπανούδης

Δαφνώνας

Τα σπίτια σκαρφάλωσαν στο γκρεμό
κι ανέβηκαν ψηλά
ως στα πανιά του ανεμόμυλου.
Όλα πέτρα σκληρή
σαν τα κορμιά των ανθρώπων.
Αφήσαμε την πλακόστρωτη ανηφοριά
και φτάσαμε τα πέτρινα σκαλοπάτια.
Ο μεγάλος κάμπος, απλώνονταν χαμηλά
μέχρι τη θάλασσα.
Θαρρούσες
μια ιστορία πάσχιζε ν' αναστηθή
καθώς αναδεύτηκαν οι ελιές του.
Ήβγαμε στην κορυφή
για να δούμε τη δύση
μα ο άλλος βράχος
έκοβε κάθετα το ξάγναντο.
Είπαμε να βγούμε στη νέα κορυφή
μα η νύχτα μας βρήκε στη μέση.
Ο βορριάς καθήλωσε τα βήματά μας
κι ήβραμε καταφύγιο στη λακκούβα
πού σχημάτιζαν λίγοι βράχοι
βαλμένοι σε σχήμα
σαν από χέρι ανθρώπου.
Απέναντι, οι μικρές φωτιές
έμοιαζαν φωνές ναυαγών
στην ερημιά του πελάγου.
Ποιος θα προσέξει αλήθεια ;
Ποιος θα βοηθήσει την πέτρα
στο χαροπάλεμά της;
-Βοήθα στοιχειό της νύχτας,
βοήθα να ξημερώσει !
βοήθα του ήλιου την ανάσταση !
Σε λίγο οι φωνές σβηστήκαν
κι ακουγόταν μόνο
ο ρόγχος του θανάτου.
Αγκαλιαστήκαμε εξουθενωμένοι
καί φοβισμένοι περιμέναμε
μη μπορώντας να σταματήσωμε
το κατρακύλισμα της σκέψης μας.

«Τοπία του τόπου μου βράχια κι άνθρωποι»

Δημήτρη Σταμπόλου

*Ασπίς χωριού μου Δαφνώνας
έν καιρῷ χειμῶνος. - - - Λίος.*